

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023
Historiography (230108101)**

Day & Date: Friday, 05-01-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) ——— म्हणतो की, इतिहास म्हणजे घटनांची साखळी होय.
अ) हर्डर
ब) टॉयन्बी
क) अँक्टन
ड) रेनियर
- 2) 'मानवी संस्कृतीचा उदय व व्हास म्हणजे इतिहास होय' असे कोण म्हणतो?
अ) मार्क्स
ब) बेकन
क) टॉयन्बी
ड) कॉलिंगवुड
- 3) 'इतिहास म्हणजे समाजामध्ये राहणाऱ्या लोकांची हकीकत होय' असे कोण म्हणतो?
अ) रेनियर
ब) लेकी
क) सेनबॉस
ड) बर्क
- 4) ——— म्हणतो की, 'विभाजन करणे हे जसे उपयुक्त आहे तसेच स्वाभाविक ही आहे.
अ) ब्युरी
ब) जॉन डयुई
क) बेकन
ड) मार्क्स
- 5) 'व्हॉट इज हिस्ट्री' हा ग्रंथ ——— यांनी लिहिला.
अ) हेगेल
ब) रँके
क) इ.एच.कार
ड) सरदेसाई
- 6) 'इतिहास हे एक शास्त्र आहे' असे कोण म्हणतो?
अ) लेकी
ब) ब्युरी
क) टॉयन्बी
ड) हिरोडोट्स
- 7) 'असे कांही सहाय्यकारी विषय आहेत की, जे इतिहासकाराला टाळता येणे शक्य नाही' असे ——— म्हणतो.
अ) रँके
ब) फ्रीमन
क) गुस्तावसन
ड) मॅबले
- 8) 'मिनिंग इन हिस्ट्री' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) हेगेल
ब) सरकार
क) कार्ल लोविथ
ड) मार्क्स

- 9) संघर्षाचा सिध्दांत ---- शी संबंधीत आहे.
 अ) मार्क्स ब) हेगेल
 क) कार्यकारण भाव सिध्दांत ड) ऐतिहासिक पध्दत
- 10) ---- म्हणतात की, हेगेलचा द्वंद्ववाद डोक्यावर उभा होता तो मी पायावर उभा केला आहे.
 अ) मार्क्स ब) क्रोसे
 क) हेगेल ड) कॉलिंगवूड
- 11) महजर हे इतिहासाचे ---- साधन आहे.
 अ) मध्ययुगीन ब) दुय्यम
 क) प्राचीन ड) प्राथमिक
- 12) ---- हा इतिहासाचा प्रकार आहे.
 अ) शिलालेखशास्त्र ब) राजकीय इतिहास
 क) कालक्रम ड) नाणेशास्त्र

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12

- अ) संदर्भ साधनांचे महत्व
 ब) कार्य कारणभाव म्हणजे काय?
 क) हेगेल
 ड) इतिहासाची दुय्यम साधने
 इ) इतिहास संशोधनाचा मुख्य हेतू सांगा.
 ई) इतिहासाची व्याप्ती

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) 12

- अ) इतिहासाची सहाय्यकारी शास्त्रे
 ब) इतिहासाची प्राथमिक साधने
 क) संशोधन पध्दतीचे टप्पे
 ड) इतिहासातील नियम

प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 12

इतिहास म्हणजे काय? इतिहासाच्या स्वरूपाचे वर्णन करा.

किंवा

मार्क्सचा इतिहासाचा भौतिकवादी सिध्दांत स्पष्ट करा.

प्र.5 इतिहासाच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा. 12

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023
Historiography (230108101)**

Day & Date: Friday, 05-01-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer the following question by choosing the correct option. 12

- 1) _____ says that, 'History is the chain of events'.
a) Herder
b) Toynbee
c) Acton
d) Renier
- 2) Who says that, "All history is nothing but rise and fall of human civilization."
a) Marx
b) Bekon
c) Toynbee
d) Collingwood
- 3) Who says that, 'History is the story of man living in societies'?
a) Renier
b) Lecky
c) Seignboss
d) Burk
- 4) _____ says, 'To classify is as useful as it is natural.'
a) Bury
b) John Dewey
c) Bekon
d) Marx
- 5) 'What is History' was written by _____.
a) Hegel
b) Ranke
c) E.H. Caar
d) Sardesai
- 6) Who says that, 'History is a science, no more and no less?'
a) Lecky
b) Bury
c) Toynbee
d) Herodotus
- 7) There are preparatory studies with which no historian can dispense, says _____.
a) Ranke
b) Freeman
c) Gustavasan
d) Mably
- 8) Who was the written 'Meaning in History'?
a) Hegel
b) Sarkar
c) Karl Lowith
d) Marx
- 9) The theory of conflict is related to _____.
a) Marks
b) Hegel
c) Causation theory
d) Historical Method
- 10) _____ says, 'In Hegel dialectic stands on its head dialectical materialism turned it right way up'.
a) Marx
b) Croce
c) Hegal
d) Collingwood
- 11) Is a Mahajar _____ source of History.
a) Medieval
b) Secondary
c) Ancient
d) Numismatics

12) _____ is the kinds of history.

- a) Epigraphy
- b) Political history
- c) Chronology
- d) Numismatics

Q.2 Write short answers of the following questions. (Any Four) 12

- a) Importance of sources
- b) What is Causation theory
- c) Hegel
- d) Secondary Sources of history
- e) Explain the main aim of research in history
- f) Scope of History

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) 12

- a) Auxiliary Sciences of History
- b) Primary sources of History
- c) Steps of research methodology.
- d) Lows of History

Q.4 Answer the following question. (Any One) 12

What is History? Describe the nature of history.

OR

Explain the Marxian Materialistic interpretation of history.

Q.5 Discuss various kinds of history. 12

Seat
No.

M.A.(History) (Semester - I) (New)(NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of Ancient India - I (Up to 650 A.D.) (230108102)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

12

- 1) गोदीचे अवशेष ---- येथे आढळले आहेत.
 अ) ढोलविश ब) हडप्पा
 क) लोथल ड) कालीबंगन
- 2) यज्ञ करण्याची प्रक्रिया ---- वेदामध्ये सांगितली आहे.
 अ) ऋग ब) यजुर
 क) साम ड) अथर्व
- 3) बौद्ध ग्रंथ अंगुत्तरनिकाय मध्ये ---- महाजनपदांचा उल्लेख आढळतो.
 अ) 18 ब) 12
 क) 16 ड) 20
- 4) सिध्दार्थ गौतमास ---- येथे ज्ञानप्राप्ती झाली.
 अ) सारनाथ ब) बुध्दगया
 क) कुशीनगर ड) लुंबीनी
- 5) अलाहबाद प्रशस्ती (शिलालेख) ---- शी संबंधीत आहे.
 अ) चंद्रगुप्त मौर्य ब) गौतमीपुत्र सातकर्णी
 क) हर्षवर्धन ड) समुद्रगुप्त
- 6) मेनन्दर (मिलींद) राजा ---- घराण्याचा होता.
 अ) ग्रीक ब) शक
 क) कुशान ड) पहलव
- 7) सातवाहन राज्याचा संस्थापक ---- आहे.
 अ) हाल ब) गौतमीपुत्र सातकर्णी
 क) शिमुक ड) यज्ञश्री सातकर्णी
- 8) दिगंबर ---- धर्मिय पंथ आहे.
 अ) जैन ब) बौध्द
 क) अजिवीक ड) भागवत

- 9) कलहनची राजतरंगिनी ---- च्या इतिहासाशी संबंधित आहे.
 अ) महाराष्ट्र ब) तमीळनाडू
 क) बंगाल ड) काश्मीर
- 10) ग्रीक राजदूत मेगारिथनीस हा ---- च्या दरबारात आला होता.
 अ) अशोक ब) समुद्रगुप्त
 क) चंद्रगुप्त मौर्य ड) बिंदुसार
- 11) नालंदा विद्यापीठाची स्थापना ---- गुप्त शासकाच्या कार्यकाळात झाली.
 अ) श्रीगुप्त ब) चंद्रगुप्त दुसरा
 क) कुमारगुप्त पहिला ड) स्कंदगुप्त
- 12) हर्षचरित्र या ग्रंथाचा लेखक ---- आहे.
 अ) कालिदास ब) बाणभट्ट
 क) कौटिल्य ड) अश्वघोष

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) कौटिल्याचे अर्थशास्त्र
 ब) वैदिक सभा आणि समिती
 क) कुषाण सम्राट कनिष्क
 ड) स्कंदगुप्त
 इ) हडप्पा सील (मुद्रा)
 ई) रेशीम मार्ग

प्र.3 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) प्राचीन भारताच्या इतिहासाच्या अभ्यासाकरता पुरातत्त्वीय साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 ब) सिंधु संस्कृतीच्या नगरनियोजनाची माहिती द्या.
 क) बौद्ध धर्माच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.
 ड) चंद्रगुप्त दुसरा याच्या कामगिरी बद्दल लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

12

गुप्तकालीन सामाजिक परिस्थितीची सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

मौर्योत्तर काळातील विदेशी शासनकाळाचा भारतावरील परिणाम यावर चर्चा करा.

प्र.5 अशोक आणि त्याचा धम्म यावर चर्चा करा.

12

- 12) _____ is the author of 'Harshacharita'
- a) Kalidas
 - b) Banabhatta
 - c) Kautilya
 - d) Ashwaghosh

Q.2 Write short answers. (Any Four) 12

- a) Kautilya's Arthashastra
- b) Vedic 'Sabha' and 'Samiti'
- c) Kushan king Kanishka
- d) Skandagupta
- e) Harappan Seals
- f) Silk Route

Q.3 Write short answers / Short Notes (Any Two) 12

- a) State the importance of Archaeological sources for the study of ancient Indian history.
- b) Give information about Harappan town planning.
- c) Explain the factors responsible for the rise of Buddhism.
- d) Write about Chandragupta II's achievements.

Q.4 Write long answers of the following: (any two) 12

- a) Discuss in detail Gupta period social conditions.

OR

- b) Discuss the impact of post Mauryan foreign rule on India.

Q.5 Discuss Ashoka and his Dhamma Policy. 12

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023**

History of Medieval India - I (1200 to 1526 A.D.) (230108103)

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

12

- 1) तबकात-ए-नासरीचालेखक ---- हा होता.

अ) अलबेरुनी	ब) मिनाज-उल-सिराज
क) अमीरखुसरो	ड) जियाउद्दीनबर्नी
- 2) महंमदगजनी बरोबर ---- हा मुस्लिम विद्वान भारतात आला.

अ) इब्नबतूता	ब) अलबेरुनी
क) अमीरखुसरो	ड) अफीफ
- 3) जियाउद्दीनबर्नी ---- चा समकालीन होता.

अ) बल्बन	ब) अल्लतममश
क) मंहम्मद बिन तुगलक	ड) अलाउद्दीन
- 4) महंमदगोरी हा ---- नावाने इतिहासात ओळखला जातो.

अ) महम्मदसाम	ब) मोहम्मदखान
क) मोहम्मदइलबारी	ड) मोहम्मदखिलजी
- 5) मोरोक्कन प्रवासी इब्नबतूता याने ---- च्या काळात भारताला भेट दिली.

अ) ऐबक	ब) अल्लतमश
क) बल्बन	ड) महंमदतुगलक
- 6) दिल्ली सुलतानशाहीची माहिती देणारे ग्रंथ ---- या भाषेत आहेत.

अ) फारशी	ब) अरबी
क) हिंदी	ड) अ) आणि ब)
- 7) गुलामवंशाचा संस्थापक ---- हा होता.

अ) अल्लतमश	ब) कुतुबुद्दिनऐबक
क) बल्बन	ड) आरामशहा
- 8) कुतुबुद्दिन ऐबकाचा मृत्यू ---- हा खेळ खेळताना झाला.

अ) फुटबॉल	ब) कुस्ती
क) चौगान	ड) यापैकीनाही
- 9) भारतातील सर्वप्रथम मुस्लिम शासिका ---- ही होती.

अ) नूरजहा	ब) रजियासुलतान
क) जहाआरा	ड) चांदबिबी

- 10) खिलजी घराण्याचा संस्थानक ----- हा होता.
 अ) जलालुद्दीन खिलजी ब) ताजुद्दीन खिलजी
 क) अल्लाउद्दीन खिलजी ड) नसिरुद्दीन खिलजी
- 11) बहामनी साम्राज्याची स्थापना ----- यांनी केली.
 अ) हरिहर ब) बुक्क
 क) हरिहर व बुक्क ड) यापैकी कोणीही नाही
- 12) कृष्णदेवरायाचा अमुक्तमाल्यद हा ग्रंथ ----- भाषेत आहे.
 अ) संस्कृत ब) तमिळ
 क) कन्नड ड) तेलगू

- प्र.2 टिपा लिहा. (कोणतेही चार) 12
 अ) सुलतानशाहीतील अमीर
 ब) सुलतानकाळातील स्थानिक प्रशासन स्पष्ट करा
 क) सुलतान शाहीतील आर्थिक जीवन
 ड) कुतुबमिनार याविषयी माहिती लिहा
 इ) जिजिया कर विषयी माहिती लिहा
 ई) हरिहर आणि बुक
- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 12
 अ) चिस्ती व सुरहावरती सिलसिले याविषयी माहिती लिहा.
 ब) विजयनगर राज्याची स्थापना कशी झाली ते सांगा.
 क) सुलतानशाहीच्या काळातील साहित्यावर चर्चा करा.
 ड) रजिया सुलतान एक स्त्री प्रशासिक म्हणून मूल्यमापन करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा 12
 सुलतानशाहीच्या न्हासाची कारणे सांगा.
 किंवा
 अलाउद्दीनखिलजीचे बाजारनियंत्रण धोरण स्पष्ट करा.
- प्र.5 मध्ययुगीन काळातील भक्ती संप्रदायाविषयी माहिती लिहा. 12

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023**

History of Medieval India - I (1200 to 1526 A.D.) (230108103)

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct Alternative.

12

- 1) _____ was the author of Tabaqat -a-NaSari.
 - a) Albeeruni
 - b) Minaj-UI-siraj
 - c) Amir Khusro
 - d) Jeuddin Barni
- 2) _____ Muslim scholar came to India with Muhammad Ghazni
 - a) Ebnbatuta
 - b) Afif
 - c) Alberuni
 - d) Amir Khusro
- 3) Ziauddin Barni was a contemporary of _____
 - a) Balban
 - b) Altamash
 - c) Muhamma bin Tughlaq
 - d) Alauddin
- 4) Muhammad Ghori known in history by _____
 - a) Muhammad Sam
 - b) Muhammad Khan
 - c) Muhammad Ilbari
 - d) Muhammad Khilji
- 5) Ibn Battuta, a Moroccan traveler, visited India during the period of _____
 - a) Aibak
 - b) Altamash
 - c) Balban
 - d) Muhammad Tughlaq
- 6) Books about Delhi Sultanate are in _____ language.
 - a) Farsi
 - b) Arabic
 - c) Hindi
 - d) a and b
- 7) The founder of slave dynasty _____
 - a) Altamash
 - b) Qutubuddin Aibak
 - c) Balban
 - d) Aramshaha
- 8) Qutubuddin Aibak died while playing _____
 - a) Football
 - b) Wrestling
 - c) Chaugan
 - d) None of these
- 9) The first woman muslim ruler of India was _____
 - a) Noor Jaha
 - b) Razia Sultan
 - c) Jahaara
 - d) Chandbibi
- 10) The founder of Khilji dynasty was _____
 - a) Jalaluddin Khilji
 - b) Tajuddin Khilji
 - c) Allauddin Khilji
 - d) Nasiruddin Khilji
- 11) Foundation of Bahamani Empire done by _____
 - a) Harihar
 - b) Bukka
 - c) Harihar and Bukka
 - d) None of these

- 12) Amukta Malyad by Krishnadevaraya is in _____ language.
a) Sanskrit	b) Tamil
c) Kannada	d) Telugu

Q.2 Write a short Note (Any Four)**12**

- a) Amirs in Sultanate
- b) Explain the local administration during the Sultanate period
- c) Sultans Economic life in the Sultanate
- d) Write about kutubminar
- e) Write information about Jizya Tax
- f) Harihar and book

Q.3 Answer the following questions briefly (Any Two)**12**

- a) Write information about Chisti and Surhwardi Silsila
- b) Explain how the Vijayanagara state was established
- c) Discuss the literature of Sultanate period
- d) Evaluate Razia Sultan as a woman administrator

Q.4 Answer the following questions in detail (Any One)**12**

- a) State the reasons for the decline of sultanate.

OR

- b) Discuss Allauddin Khailji and his policy of market control

Q.5 Answer the following question in detail**12**

Discuss Bhakti Sect in Maharashtra

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023**

Research Methodology in History (230108105)

Day & Date: Thursday, 11-01-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) संशोधन म्हणजे ----.
अ) पुन्हा पुन्हा शोध घेणे
ब) कोणत्याही समस्येचा उपाय शोधणे
क) वैज्ञानिक पध्दतीने कोणत्याही समस्येचे सत्य शोधणे
ड) यापैकी नाही
- 2) संशोधन या शब्दाची उत्पत्ती ---- या फ्रेंच शब्दापासून झालेली आहे?
अ) रिसर्च
ब) रिसेर्च
क) रिसोरर्च
ड) रिसेरर्च
- 3) संशोधन हे ---- संबंधित आहे.
अ) नविन कल्पनेचा शोध घेणे
ब) समस्येचे निराकरण करणे
क) समस्येचा तपास घेणे
ड) वरील सर्व
- 4) कोणत्याही संशोधनाची सखोलता कशी तपासणार?
अ) संशोधनाचा कालावधी
ब) संशोधनाची उद्दिष्ट्ये
क) संशोधनाचा एकूण खर्च
ड) संशोधनाचे शिर्षक
- 5) ---- ही संशोधन प्रक्रियेची अंतिम पायरी आहे.
अ) तथ्य संकलन
ब) तथ्य विश्लेषण
क) अहवाल लेखन
ड) समस्या विधान
- 6) प्राथमिक स्रोतांची माध्यमे कोणती आहेत?
अ) प्रत्यक्ष निरीक्षण
ब) प्रश्नावली
क) मुलाखत
ड) वरील सर्व
- 7) आदर्श गृहितकृत्यांची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?
अ) स्पष्टता
ब) विशिष्टता
क) अनुभवजन्यता
ड) वरील सर्व
- 8) तथ्य संकलन म्हणजे काय?
अ) साहित्याच्या पुनरावलोकनाचा आढावा
ब) संशोधन प्रश्न व उद्दिष्ट्यांचे एकत्रित संकलन
क) संशोधन प्रश्नाच्या अनुशंगाने तथ्य संकलन करणे
ड) संकलीत माहितीचे संशोधन प्रश्नाच्या अनुशंगाने बाह्यरेख तयार करणे

- 9) साहित्याचे पुनरावलोकन कोणी केली पाहिजे?
 अ) तज्ञ ब) समन्वयक
 क) शिक्षक ड) पर्यवेक्षक
- 10) 'मेथड्स इन सोशल रिसर्च' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
 अ) केल्विनजर ब) सी.आर.कोठारी
 क) गुड आणि हॅट ड) विल्किन्सन
- 11) — हे संशोधनाच्या नैतिकतेत समाविष्ट नाही.
 अ) व्यक्तिनिष्ठता ब) उद्दिष्ट्ये
 क) अखंडता ड) प्रामाणिकपणा
- 12) — ही आपल्या संशोधनाची पहिली पायरी होय.
 अ) संशोधनाची नैतिकता ब) संशोधन समस्या
 क) साहित्यिक चोरी ड) संशोधनाचे प्रकार

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) संशोधनाचे महत्त्व
 ब) संशोधनातील संगणक उपयोगाचे महत्त्व काय?
 क) तळटीपा
 ड) गृहितके म्हणजे काय?
 इ) तथ्य संकलन म्हणजे काय?
 ई) संशोधन अहवालाचा आदर्श नमुना

प्र.3 टीपा लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) दुय्यम साधने
 ब) अंतरंग परीक्षण
 क) संशोधन पध्दतीची उद्दिष्ट्ये
 ड) अहवाल लेखनाच्या पायऱ्या

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्नांचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

12

- अ) इतिहासाची प्राथमिक संदर्भ साधने सांगा.
 ब) संशोधन पध्दतीचे विविध टप्पे सांगा.

प्र.5 संशोधन म्हणजे काय? संशोधनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

12

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023**

Research Methodology in History (230108105)

Day & Date: Thursday, 11-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer the following question by choosing the correct options. 12

- 1) Research is _____.
 - a) Searching again and again
 - b) Finding solution to any problem
 - c) Working in a scientific way to search for truth of any problem
 - d) None of these
- 2) The word research is derived from the French word _____.
 - a) Research
 - b) Recerch
 - c) Resourch
 - d) Riserch
- 3) Research is related with _____.
 - a) Discovery of New idea
 - b) Solution of a problem
 - c) Investigation of a problem
 - d) All of the above
- 4) How do judge the depth of any research?
 - a) By research duration
 - b) By research objectives
 - c) By total expenditure on research
 - d) By research title
- 5) Final stage in the Research Process is _____.
 - a) Data collection
 - b) Data Analysis
 - c) Report writing
 - d) Problem formulatior
- 6) Which of the mediums of primary sources?
 - a) Direct observation
 - b) Questionnaire
 - c) Interview
 - d) All of the above
- 7) Which of the characteristics of a good Hypothesis?
 - a) Clarity
 - b) Specificability
 - c) Empirical
 - d) All of the above
- 8) What is Data Collection?
 - a) Reviewing the literature review
 - b) Collecting the research question and objectives together
 - c) Gathering the information (data) which will help you address your research question.
 - d) Outling how you will gather the information for your research question
- 9) Who should write a literature review?
 - a) Scholar
 - b) Co-Ordinator
 - c) Teacher
 - d) Supervisor

- 10)** Who was the author of the book named? 'Methods in Social Research'?
- a) Kerlinger
 - b) C. R. Kothari
 - c) Good and Hat
 - d) Wilkinson
- 11)** Research ethics do not include _____.
- a) Subjectivity
 - b) Objectivity
 - c) Integrity
 - d) Honesty
- 12)** Our research starts with the first steps of _____.
- a) Research ethics
 - b) Research problem
 - c) Plagiarism
 - d) Research Types

Q.2 Write a short answer of the following questions. (Any Four) 12

- a) Significance of Research
- b) What is importance of the computer Application in Research?
- c) Foot notes
- d) What is Hypothesis?
- e) What is data collection?
- f) Ideal model for a Research Report

Q.3 Write short Notes. (Any Two) 12

- a) Secondary sources
- b) Internal criticism
- c) Objectives of Research methodology
- d) Steps of Repost writing

Q.4 Write the detail Answer. (Any One) 12

- a) Describe the primary sources of History.
- b) Describe the steps of Research Methodology.

Q.5 What is Research? Explain the objectives of Research. 12

- 10) सुफी पंथाचे महत्वाचे केंद्र ---- होय.
 अ) वाराणसी ब) अयोध्या
 क) अजमेर ड) कुरुक्षेत्र
- 11) महात्मा फुले यांनी ---- ची स्थापना केली.
 अ) प्रार्थना समाज ब) आर्य समाज
 क) ब्राह्मोसमाज ड) सत्यशोधक समाज
- 12) ---- हे शीख धर्माचे संस्थापक आहेत.
 अ) गुरु अंगद ब) गुरु गोविंदशिंह
 क) गुरु नानक ड) गुरु अर्जुनसिंह

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 12
 अ) आत्मसन्मान चळवळ म्हणजे काय?
 ब) बौद्ध धर्मातील अष्टांग भाग लिहा.
 क) जातीव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये लिहा.
 ड) उपयोगितावाद म्हणजे काय?
 इ) सत्यशोधक समाजाचे थोडक्यात तत्त्वज्ञान स्पष्ट करा.
 ई) भारतीय कुटुंबव्यवस्थेतील स्त्रियांचा दर्जा लिहा.
- प्र.3 टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) 12
 अ) प्राचीन भारतीय कुटुंबव्यवस्था
 ब) वर्णव्यवस्था
 क) श्री नारायण गुरु
 ड) उदारमतवाद
- प्र.4 अ) राष्ट्रवाद म्हणजे काय? ते सांगून राष्ट्रवादाच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा. 12
 किंवा
 ब) जातीव्यवस्था म्हणजे काय? हे सांगून जातीव्यवस्था उदयाची कारणांची चर्चा करा.
- प्र.5 सत्यशोधक समाजाविषयी सविस्तर माहिती लिहा? 12

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (History) (Semester – I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023
History of Ideas. (230108106)**

Day & Date: Friday, 29-12-2023
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 12**
- 1) Varna system mentioned first time in _____.
a) Manusmriti b) Rigved
c) Mahabharat d) Purana
 - 2) _____ is oldest veda text.
a) Rigveda b) Yajurveda
c) Samveda d) Athrvveda
 - 3) _____ means women's own property.
a) Godhan b) Rajdhan
c) Stridhan d) Devdhan
 - 4) _____ among the following was the main feature of ancient family System.
a) Separate family b) Free family
c) Triangle family d) Joint family
 - 5) Dnaneshwari is criticized on Which book?
a) Bhagvatgeeta b) Ramayana
c) Purana d) Manusmiriti
 - 6) _____ Made efforts for spread of Bhagwatis outside Maharashtra.
a) Tukaram b) Namdev
c) Eknath d) Chokhamela
 - 7) _____ among the following was not cause of emergence of Indian Nationalism.
a) Reform Movements b) Western education
c) World War II d) Work of Press
 - 8) Shri Narayan Guru was the main social and religious reformer in _____.
a) Punjab b) Gujarat
c) Bengal d) Kerala
 - 9) _____ known as the 'Mother of Democracy'.
a) Russia b) America
c) England d) Germany
 - 10) _____ was famous centre of Sufi sect.
a) Varanasi b) Ayodhya
c) Ajmer d) Kurukshetra

- 11) Mahatma Phule established _____.
 a) Prarthana Samaj
 b) Arya Samaj
 c) Brahma Samaj
 d) Satyashodhak Samaj
- 12) _____ was the founder of Sikhism.
 a) Guru Angad
 b) Guru Govind Singh
 c) Guru Nanak
 d) Guru Arjun Singh

Q.2 Write Short Answers. (Any four) 12

- What is the self respects Movement?
- Write the Asttanga marga in Buddhism
- Write the features of Jati system.
- What is meant by Utilitarian.
- Explain in brief philosophy of Satya Shodhak Samaj.
- What was the status of women in the Indian family system?

Q.3 Write short notes. (Any two) 12

- Family system in ancient India
- Varna System
- Shree Narayan Guru
- Liberalism

Q.4 a) What is Nationalism? Explain the causes of rise of Nationalism. 12**OR**

- b) What is Jati System? Discuss the causes of rise of jati System.

Q.5 Write a detailed information about Satyashodhak Samaj? 12

- 10) असहकार चळवळ ---- साली सुरु झाली.
 अ) 1920 ब) 1921
 क) 1922 ड) 1923
- 11) असहकार चळवळ ---- च्या नेतृत्वाखाली सुरु झाली.
 अ) म. गांधी ब) पंडित नेहरू
 क) सुभाषचंद्र बोस ड) यापैकी नाही
- 12) सोलापूरच्या चार हुतात्म्यांना ---- रोजी फासी देण्यात आली.
 अ) 12 जानेवारी 1931 ब) 13 जानेवारी 1931
 क) 14 जानेवारी 1931 ड) 15 जानेवारी 1931

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

12

- अ) सातवाहन
 ब) जगन्नाथ शिंदे
 क) नरसिंग गिरजी मॅन्युफॅक्चरिंग कंपनी
 ड) इंडियन नॅशनल ट्रेड युनियन काँग्रेस (INTUC)
 इ) सोलापूर किल्ल्यातील मल्लिकार्जुन मंदिर
 ई) लक्ष्मी कॉटन मिल

प्र.3 टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

12

- अ) ऑल इंडिया ट्रेड युनियन काँग्रेस (AITUC)
 ब) तुळशीदास जाधव
 क) रामकृष्ण जाजू
 ड) सोलापूरचा किल्ला

प्र.4 सोलापूरच्या स्वातंत्र्यसैनिकांविषयी सविस्तर विवेचन करा.

12

किंवा

सविनय कायदेभंग चळवळीत सोलापूरच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्र.5 'भारत छोडो' आंदोलनातील सोलापूरच्या योगदानाचे वर्णन करा.

12

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023**

History of Solapur. (230108107)

Day & Date: Friday, 29-12-2023
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct option.

12

- 1) Excavations at Hattarsang Kudal revealed the ruins of _____ this temple.
 - a) Mahadev
 - b) Vishnu
 - c) Shri Rama
 - d) Harihareshwar
- 2) Remains similar to the Jorve culture have been found at _____ place.
 - a) Mandrup
 - b) Karkal
 - c) Mohol
 - d) Pandharpur
- 3) The capital of Yadavas was _____.
 - a) Solapur
 - b) Pune
 - c) Satara
 - d) Devagiri
- 4) Which type of Solapur Fort?
 - a) Jaldurg
 - b) Giri durg
 - c) Bhui Kot
 - d) None of these
- 5) Pandharpur City is situated on the bank of which river?
 - a) Seena
 - b) Krishna
 - c) Chandrabhaga
 - d) None of these
- 6) The first inscription in Marathi is Claimed to be _____ here.
 - a) Hattarsang Kudal
 - b) Solapur
 - c) Pune
 - d) None of these
- 7) Solapur was famous as _____.
 - a) Jalgaon
 - b) Girangaon
 - c) Tunggaon
 - d) None of these
- 8) Solapur is mentioned as _____.
 - a) Sonnalgi
 - b) Chalisgaon
 - c) Jonapur
 - d) None of these
- 9) What was Lakshmi-Vishnu Mill famous for?
 - a) Cotton
 - b) Sorghum
 - c) Rise
 - d) None of these
- 10) The Non-Cooperation Movement started in the year _____.
 - a) 1920
 - b) 1921
 - c) 1922
 - d) 1923
- 11) The Non-Cooperation Movement was started under the leadership of _____.
 - a) M. Gandhi
 - b) Pandit Nehru
 - c) Subhash Chandra Bose
 - d) None of these

- 12) Four martyrs of Solapur hanged on _____.
a) 12 January 1931 b) 13 January 1931
c) 14 January 1931 d) 15 January 1931

Q.2 Write short answers (Any Four) 12

- a) Satvahana
- b) Jagnatha Shinde
- c) Narsing Giragi Manufacturing Company
- d) Indian National Trade Union Congress (INTUC)
- e) Mallikarjun Temple in Solapur fort
- f) Laxmi Cotton Mill

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) 12

- a) All India Trade Union Congress (AITUC)
- b) Tulsidas Jadhav
- c) Ramkrushan Jaju
- d) Fort of Solapur

Q.4 Explain in detail about the freedom fighters of Solapur. 12

OR

Discuss the contribution of Solapur to Civil Disobedience Movement.

Q.5 Describe the Contribution of Solapur in Quit India Movement. 12

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023**

Theory and Concepts of Modern World-I (230108104)

Day & Date: Saturday, 30-12-2023
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.1 योग्य पर्याय निवडा. (प्रत्येकी 1 गुण) 06**
- 1) 18 वे शतक ते 1870 हा काळ ——— मानला जातो.
अ) औद्योगिक भांडवलशाहीचे युग ब) वित्तीय भांडवलशाहीचे युग
क) संरजामशाहीचा काळ ड) व्यापारी युग
 - 2) ——— साम्यवादाच्या विचारांवर स्थापन झालेले हे जगातील पहिले राज्य आहे.
अ) सोव्हीएत युनियन (USSR) ब) चीन
क) अमेरीका ड) जपान
 - 3) समाजवाद हा सिद्धांताचा एक संच म्हणून ——— मध्ये उदयास आला.
अ) 14 वे शतक ब) 16 वे शतक
क) 19 वे शतक ड) 20 वे शतक
 - 4) भारत ही ——— ची वसाहत होती.
अ) पोर्तुगाल ब) ब्रिटन
क) जर्मनी ड) स्पेन
 - 5) साम्राज्यवाद म्हणजे ——— वरती नियंत्रण.
अ) राजकारण ब) अर्थव्यवस्था
क) सांस्कृतिक ड) वरील पैकी सर्व
 - 6) ——— ही साम्राज्यवादी शक्ती नाही.
अ) ब्रिटन ब) स्पेन
क) पोर्तुगाल ड) साऊथ आफ्रिका
- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 06**
- अ) समाजवाद काय आहे हे स्पष्ट करा.
 - ब) कार्ल मार्क्सची अॅनहिलेशन संकल्पना.
 - क) डेमोक्रेटिक सोशियलिझम
 - ड) ब्रिटिश साम्राज्यवाद
- प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा./टिपा लिहा 06**
- समाजवादाचा परिणाम यावर चर्चा करा.

प्र.4 सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

12

- अ) समाजवादाचा उदय आणि विकासास कारणीभूत घटकांची चर्चा करा.
ब) साम्राज्यवादाची वैशिष्टे सांगा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023**

Theory and Concepts of Modern World-I (230108104)

Day & Date: Saturday, 30-12-2023

Max. Marks: 30

Time: 03:00 PM To 04:30 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives. 06

- 1) Late 18th c to 1870's is considered as _____.
 - a) Era of Industrial capitalism
 - b) Era of Merchantile capitalism
 - c) Era of feudalism
 - d) Era of financial capitalism
- 2) _____ is world's first state to be founded on the idea of communism.
 - a) Soviet Union (USSR)
 - b) China
 - c) America
 - d) Japan
- 3) Socialism as a set of doctrines emerged at the beginning of the _____.
 - a) 14th century
 - b) 16th century
 - c) 19th century
 - d) 20th century
- 4) India was a colony of _____.
 - a) Portugal
 - b) Britain
 - c) Germany
 - d) Spain
- 5) Imperialism is about controlling _____.
 - a) Polity
 - b) Economy
 - c) Culture
 - d) All of A, B, C,
- 6) _____ is not a imperial power
 - a) Britain
 - b) Spain
 - c) Portugal
 - d) South Africa

Q.2 Write Short Answers. (Any two) 06

- a) Explain what is Socialism
- b) Kare Mark's concept of Alienation
- c) Democratic Socialism
- d) British Empire

Q.3 Write Short Answers. / Short note 06

Discuss, impact of Socialism

Q.4 Write the detail answer (Broad answer type question) (Any one) 12

- a) Discuss the factors responsible for the rise and development of Socialism
- b) State the features of Imperialism

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Historiography (MA01101)**

Day & Date: Friday, 05-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) — यांना इतिहासाचे जनक म्हणतात.
अ) टोलेमी
ब) अँरीस्टोटल
क) हिरोडोटस
ड) सोक्रेटीस
- 2) कार्ल मार्क्स हा — इतिहासकार आहे.
अ) ग्रीक
ब) रोमन
क) इटली
ड) जर्मन
- 3) "सर्व इतिहास म्हणजे मानवी संस्कृतीचा उदय आणि अस्त" असे कोण म्हणतो?
अ) ब्लॉक
ब) रेनियर
क) टोयान्बी
ड) नेविन्स
- 4) इतिहासामध्ये इतिहासलेखनशास्त्र हि स्वतंत्र शाखा — व्या शतकात उदयास आली.
अ) 18
ब) 20
क) 17
ड) 19
- 5) "सर्व इतिहास हा समकालीन इतिहास आहे" असे कोण म्हणतो?
अ) क्रोसे
ब) व्हिको
क) अक्टोन
ड) कार
- 6) न्यायालयीन निवाडयासाठी वापरणाऱ्या कागदपत्रांना — म्हणतात.
अ) महजर
ब) शकावली
क) बाड
ड) कुळकुटी
- 7) "धर्मशास्त्राचा इतिहास" हा ग्रंथ — यांनी लिहिला.
अ) वि. का. राजवाडे
ब) पा. वा. काणे
क) गो. स. सरदेसाई
ड) ग. ह. खरे
- 8) पुनरावलोकनचा सिध्दांत — संबंधित आहे.
अ) मानवी हक्क
ब) नाणी
क) राजकीय इतिहास
ड) कार्यकारण

- 9) "Early History of India" हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
 अ) अँडम स्मिथ ब) बिपिनचंद्र
 क) R. C. दत्त ड) जेम्स मिल
- 10) "आशियाटिक सोसायटी ऑफ बंगाल" ची स्थापना ---- या वर्षी झाली.
 अ) 1684 ब) 1784
 क) 1884 ड) 1984
- 11) खालीलपैकी मार्क्सवादी इतिहासकार कोण आहे?
 अ) डी. डी. कोसंबी ब) रोमिला थापर
 क) R. C. मुजुमदार ड) इरफान हबीब
- 12) संघर्षात सिध्दांत ---- संबंधित आहे.
 अ) मानवी हक्क ब) मार्क्स
 क) राजकीय इतिहास ड) कार्यकारण
- 13) "The Nature of History", हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
 अ) और्थोर मार्विक ब) टोयान्बी
 क) कार्ल मार्क्स ड) ई. च. कार
- 14) वैज्ञानिक सिद्धांत ---- संबंधित आहे.
 अ) मानवी हक्क ब) आदर्शवाद
 क) राजकीय इतिहास ड) कार्यकारण
- 15) बाणभट्टाने ---- हा ग्रंथ लिहिला.
 अ) मेघदूत ब) हर्षचरीत
 क) गाथासप्तशती ड) राजतारांगिनी
- 16) "कागदपत्रे नाही इतिहास नाही" असे कोण म्हणतो.
 अ) लेवी ब) सीनबोस
 क) हार्डर ड) रेनियर

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) इतिहास लेखनशास्त्र म्हणजे काय?
 ब) इतिहासाच्या चार सहाय्यकारी शास्त्रांची माहिती लिहा.
 क) संशोधन म्हणजे काय?
 ड) कार्यकारण परंपरेचे कोणतेही चार सिद्धांत लिहा.
 इ) कुळकुटी म्हणजे काय?
 ई) इतिहासची दुय्यम साधने कशास म्हणतात?

प्र.3 लघुत्तरी उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) इतिहासाचे स्वरूप
 ब) इतिहासातील नियम
 क) प्राथमिक संदर्भ साधने
 ड) मार्क्सवादी इतिहासलेखन

प्र.4 दिघोत्तरी उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)
इतिहासाची सहाय्यक शास्त्रे सांगा.

16

किंवा

इतिहासातील कार्य कारणभाव सांगा.

प्र.5 इतिहास संशोधन पद्धतीमधील विविध टप्प्याचा आढावा घ्या.

16

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Historiography (MA01101)**

Day & Date: Friday, 05-01-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer the following question by choosing the correct option. 16

- 1) _____ is called father of history.
 - a) Ptolemy
 - b) Aristotle
 - c) Herodotus
 - d) Socrates
- 2) Karl Marx is _____ Historian.
 - a) Greek
 - b) Roman
 - c) Italy
 - d) German
- 3) Who says "All history is the rise and fall of human civilization"?
 - a) Block
 - b) Rainier
 - c) Toyanby
 - d) Nevins
- 4) Historiography, an independent branch of history, emerged in the 19th century.
 - a) 18
 - b) 20
 - c) 17
 - d) 19
- 5) Who says "All history is contemporary history"?
 - a) Croce
 - b) Vico
 - c) Acton
 - d) Carr
- 6) Documents used for judicial decision are called _____.
 - a) Mahjar
 - b) Shakavali
 - c) Bad
 - d) Kulkuti
- 7) The book "History of Dharma Shastra" was written by _____.
 - a) V. K. Rajwade
 - b) P. V. Kane
 - c) G. S. Sardesai
 - d) G.H. Khare
- 8) Doctrine of review _____ is relevant.
 - a) Human rights
 - b) Coins
 - c) Political history
 - d) Causality
- 9) The book "Early History of India" was written by _____.
 - a) Andam Smith
 - b) Bipin Chandra
 - c) R.C. Dutt
 - d) James Mill
- 10) "Asiatic Society of Bengal" was established in the year _____.
 - a) 1684
 - b) 1784
 - c) 1884
 - d) 1984
- 11) Who among the following is a Marxist historian?
 - a) D.D. Kosambi
 - b) Romila Thapar
 - c) R.C. Mujumdar
 - d) Irfan Habib

- 12) Theory of Conflict _____ Related.
a) Human rights
b) Marx
c) Political history
d) Causality
- 13) “The Nature of History”, this book was written by _____.
a) Arthur Marwick
b) Toyanby
c) Karl Marx
d) E.C. car
- 14) Scientific theory is related to _____.
a) Human rights
b) Idealism
c) Political history
d) Causality
- 15) Banabhatta wrote _____ this book.
a) Meghdoot
b) Harshacharita
c) Gathasaptasathi
d) Rajatarangini
- 16) Who says “no papers no history”.
a) Levy
b) Seinbos
c) Harder
d) Rainier

Q.2 Write short answers (Any Four)

16

- a) What is historiography?
b) Write information about four subsidiary sciences of history
c) What is research?
d) Write any four theories of causal tradition
e) What is Kulkuti?
f) What are secondary sources of history called?

Q.3 Write short notes. (Any Two):

16

- a) Nature of history.
b) Laws of history
c) Primary reference tools
d) Marxist historiography

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

16

Explain the auxiliary science of history.

OR

State the causation in History?

Q.5 Review the various steps of Research Methodology.

16

Seat
No.

M.A. (History) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Ancient India up to 650 A. D. (MA01102)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा. (प्रत्येकी 1 गुण)

16

- 1) कार्बन-14 या पद्धतीचा शोध ---- यांनी लावला.
 अ) एफ. डब्ल्यू लिबी
 क) कलिंगहॅम
 ब) जॉन मार्शल
 ड) प्राईम रोझ
- 2) '----' ग्रंथांमधून जैन धर्माची माहिती मिळते.
 अ) भगवदगीता
 क) अंग आणि आगम
 ब) त्रिपिटक
 ड) बायबल
- 3) महाभारत ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
 अ) वाल्मिकी
 क) व्यासमुनी
 ब) कालिदास
 ड) श्रीकृष्ण
- 4) वेदाचे ---- प्रकार आहेत.
 अ) दोन
 क) पाच
 ब) तीन
 ड) चार
- 5) मध्याश्मयुगीन हत्यारे भारतातील राजस्थानमधील ---- येथे मिळाली आहेत.
 अ) बिस्मानापूर
 क) लांघणज
 ब) बागोर
 ड) पल्लवपुरम
- 6) हडप्पा संस्कृतीच्या शोधाचे श्रेय ---- व राखलदास बॅनर्जी यांचे आहे.
 अ) पिटरसन
 क) दयाराम सहानी
 ब) डॉ. प्रिमरोज
 ड) वॅटस
- 7) ---- ग्रंथ कौटिल्याने लिहिला.
 अ) दासबोध
 क) अर्थशास्त्र
 ब) निरुक्त
 ड) इंडिका
- 8) सांचीच्या स्तुपावर ---- आरा असलेले एक चक्र कोरले आहे.
 अ) आठ
 क) सोळा
 ब) बारा
 ड) चौवीस
- 9) ---- यांनी पंचतंत्रचे लिखाण केले.
 अ) कालिदास
 क) चरक
 ब) आर्यभट्ट
 ड) विष्णुगुप्त

- 10) बाणाभट्टने ---- हा ग्रंथ लिहिला.
 अ) हर्षचरित ब) रत्नावली
 क) मालतीमाधव ड) कुमारपालचरित्र
- 11) उत्तर वैदिक काळात करवसुली करणाऱ्या अधिकाऱ्याला ---- असे म्हणतात.
 अ) सिताध्यक्ष ब) संधीदाता
 क) भागदूत ड) कारखानीस
- 12) वैदिक संस्कृतीत व्यक्तीजीवनात ---- संस्कार होते.
 अ) आठ ब) सोळा
 क) दहा ड) बारा
- 13) तामिळ भाषेतील साहित्यास ---- साहित्य म्हणतात.
 अ) शास्त्रीय ब) संगम
 क) उपनिषद ड) यापैकी नाही
- 14) ऋग्वेदात ---- युद्धाचा उल्लेख आहे.
 अ) पानिपत ब) काश्मीर
 क) कलिंग ड) दाशराज्ञ
- 15) ऋग्वेद काळात प्रशासनात राज्याला राजपदावरून मुक्त करण्याचा अधिकार ---- संस्थेला होता.
 अ) समिती ब) सभा
 क) रत्नीन ड) ग्रामणी
- 16) हडप्पा संस्कृतीतील ---- ठिकाणी सौंदर्यपेटी सापडली आहे.
 अ) दायमाबाद ब) रोपार
 क) भीमबेटका ड) चिन्हुदारो

- प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (सहा पैकी चार) 16
 अ) मध्याश्मयुगीन संस्कृतीची माहिती द्या.
 ब) सिंधू संस्कृतीची नगररचना स्पष्ट करा.
 क) पुर्व वेदकालीन राजकीय जीवनाची माहिती लिहा.
 ड) सिंधू संस्कृतीच्या ऱ्हासाची कारणे स्पष्ट करा.
 इ) पुराश्मयुगाची वैशिष्ट्ये लिहा.
 ई) दाशराज्ञ युद्धाचे वर्णन करा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
 अ) पूर्व वेदकालीन सामाजीक जीवनाची माहिती लिहा.
 ब) सिंधू संस्कृतीच्या सामाजीक जीवनाची माहिती द्या.
 क) नवाश्मयुगीन संस्कृतीची वैशिष्ट्ये विशद करा.
 ड) सिंधू संस्कृतीचा शोध व कालनिर्णय स्पष्ट करा.
- प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (दोन पैकी एक) 16
 अ) प्राचीन भारतीय इतिहासाच्या पुरातत्वीय साधनाची माहिती लिहा.
 ब) वेदकालीन धार्मिक जीवनाचे वर्णन करा.
- प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (एकच प्रश्न) 16
 प्राचीन भारतीय इतिहासाची वाडमयीन साधने स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Ancient India up to 650 A. D. (MA01102)**

Day & Date: Sunday, 07-01-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives.

16

- 1) 'Carbon-14' dating method was invented by _____.
a) F. W. Libby b) John Marshall
c) Collingham d) Prime Rose
- 2) _____ book given information about Jainism religion.
a) Bhagavad Gita b) Tripitaka
c) Ang and Agam d) The Bible
- 3) Mahabharat book Written by _____.
a) Valmiki b) Kalidas
c) Vyasamuni d) Shrikrishna
- 4) There are _____ type of Vedas.
a) Two b) Three
c) Five d) Four
- 5) Medieval weapons have been found at _____ in Rajsthan state in India.
a) Bismanapur b) Bagor
c) Langhanj d) Pallavapuram
- 6) The discovery of Harappan culture is attributed to _____ and Rakhaldas Banerjee.
a) Peterson b) Dr. Primrose
c) Dayaram Sahani d) Watts
- 7) Kautilya wrote the book '_____'
a) Dasbodh b) Nirukta
c) Economics (Arthashastra) d) Indica
- 8) A wheel with a saw is _____ carved on the stupa of Sanchi.
a) Eight b) Twelve
c) Sixteen d) Twenty four
- 9) _____ wrote the Panchatantra.
a) Kalidas b) Aryabhata
c) Charak d) Vishnugupta
- 10) Banabhatta wrote _____ book.
a) Harshacharit b) Ratnavali
c) Maltimadhav d) Kumarapalcharitra
- 11) The officer of taxes in the post-Vedic period is called _____.
a) Sitadhyaksha b) Sandhidata
c) Bhagdoot d) Karkhanis

- 12) In Vedic culture, are number of _____ rites in personal life.
a) Eight
b) Sixteen
c) Ten
d) Twelve
- 13) Literature in Tamil language is called _____ literature.
a) Shastri
b) Sangam
c) Upanishad
d) None of these
- 14) The Rig Veda mentions _____ war.
a) Panipat
b) Kashmir
c) Kalinga
d) Dashradnya
- 15) During the Rig Veda period in the administration, _____ institute had the right to release the state from the post of kingship.
a) Committee
b) Sabha
c) Ratneen
d) Gramani
- 16) Harappan culture has found a Vanity (beauty) box in the place of _____.
a) Dayamabad
b) Ropar
c) Bhimbetka
d) Chindhuro

Q.2 Write answers to any four of the following questions. 16

- a) Give the information Mesolithic culture.
- b) Explain the urban structure of Indus valley Civilization.
- c) Give the information Political life during the Pre Vedic period.
- d) Explain the reasons for the decline of Indus valley civilization.
- e) Write the features of Paleolithic culture.
- f) Describe the Dashradnya war.

Q.3 Write answers to any two of the following questions. 16

- a) Write information social life during Pre Vedic period.
- b) Write information social life of Indus valley civilizations.
- c) Describe the features of Neolithic culture.
- d) Explain the discovery and chronology of Indus valley Civilizations.

Q.4 a) Write information about archaeological Sources of ancient Indian history. 16

OR

- b) Describe the religious life during Vedic period.

Q.5 Explain the literary Sources of ancient Indian history. 16

Seat No.	
----------	--

M.A. (History) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of World (1900 A.D. to 1970 A.D.) (MA01103)

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) ——— याने दास कॅपिटल हा सुप्रसिद्ध ग्रंथ लिहिला.
 अ) टॉलस्टॉय ब) कार्ल मार्क्स
 क) फ्रेडरिक एन्जेल्स ड) मॅक्सिम गॉर्गी
- 2) खालीलपैकी कोण समाजवादी विचारवंत आहेत?
 अ) चार्ल्स फ्युरिअर ब) रॉबर्ट ओवेन
 क) सेंट सायमन ड) यापैकी सर्व
- 3) खालीलपैकी ——— हा समाजवादाचा प्रवाह आहे.
 अ) जहाल समाजवाद ब) उत्क्रांत समाजवाद
 क) फेबियन समाजवाद ड) यापैकी सर्व
- 4) कार्ल मार्क्सच्या विचारसरणी ——— असे म्हणतात.
 अ) उदारमतवाद ब) साम्यवाद
 क) उपयुक्ततावाद ड) भांडवलवाद
- 5) इ. स ——— मध्ये जर्मनी, ऑस्ट्रिया व इटली यांच्यात त्रिराष्ट्र मैत्री करार घडून आला.
 अ) 1880 ब) 1881
 क) 1882 ड) 1883
- 6) ——— या राष्ट्राने फ्रांसचे अल्सेस व लॉरेन्स हे प्रदेश बळकावले होते.
 अ) जर्मनी ब) इटली
 क) रशिया ड) यापैकी नाही
- 7) इ.स. ——— मध्ये अमेरिकेने पहिल्या महायुद्धात प्रवेश केला.
 अ) 1915 ब) 1916
 क) 1917 ड) 1918
- 8) पहिल्या महायुद्धात ——— राष्ट्रांनी प्रत्यक्ष सहभाग घेतला.
 अ) 28 ब) 38
 क) 48 ड) 58
- 9) पॅरिस शांतता परिषदेत ——— वर व्हर्सायचा अन्यायकारक तह लादण्यात आला.
 अ) जपान ब) तुर्कस्तान
 क) इटली ड) जर्मनी

- 10) ---- येथे आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाची स्थापना करण्यात आली.
 अ) मॉस्को ब) रोम
 क) हेग ड) न्यूयॉर्क
- 11) इ.स ---- मध्ये मुसोलिनीने आफ्रिकेतील अॅबेसिनिया हा देश काबीज केला.
 अ) 1931 ब) 1933
 क) 1935 ड) 1338
- 12) ---- ही हिटलरची गुप्तहेर संघटना होती.
 अ) तुफानी दल ब) ब्लॅक कॅट
 क) ब्लॅक डॉग्स ड) गेस्टॅपो
- 13) केमालपाशा हा ---- चा हुकूमशहा होता.
 अ) इजिप्त ब) तुर्कस्तान
 क) जपान ड) यापैकी नाही
- 14) ---- ने अमेरिकेच्या पर्लहार्बर या नाविक तळावर हल्ला केला.
 अ) जर्मनी ब) फ्रांस
 क) चीन च जपान
- 15) जपानच्या हिरोशिमा व नागासाकी या शहरांवर अमेरिकेने टाकलेल्या अणुबॉम्बची नावे काय होती?
 अ) रूझवेल्ट व चर्चिल ब) लिटिलबॉय व फॅटमॅन
 क) हिरो व नागा ड) सन व मून
- 16) दुसऱ्या महायुद्धानंतर इंग्लंड, फ्रांसचे जागतिक महत्त्व ----
 अ) कमी झाले ब) वाढले
 क) फारच वाढले ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) साम्यवाद ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 ब) साम्राज्यवादाची वैशिष्ट्ये सांगा.
 क) पहिल्या महायुद्धाचे तात्कालिक कारण सांगा.
 ड) राष्ट्रसंघाचे मानवतावादी कार्य स्पष्ट करा.
 इ) फॅसिस्ट तत्वज्ञान स्पष्ट करा.
 ई) संयुक्त राष्ट्र संघटनेच्या सुरक्षा समिती विषयी माहिती द्या.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) समाजवादाचे विविध प्रवाह स्पष्ट करा.
 ब) मुसोलिनीच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
 क) दुसऱ्या महायुद्धाच्या वाटचालीचा संक्षिप्त आढावा घ्या.
 ड) संयुक्त राष्ट्र संघटनेची उद्दिष्टे सांगून संयुक्त राष्ट्रांच्या सचिवालयाची माहिती द्या.

- प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) 16
राष्ट्रवाद म्हणजे काय ते सांगून राष्ट्रवादाच्या उदयाची कारणमिमांसा करा.
किंवा
पहिल्या महायुद्धाचे परिणाम विशद करा.
- प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 16
दुसऱ्या महायुद्धाची कारणे स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of World (1900 A.D. to 1970 A.D.) (MA01103)**

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct option. 16

- 1) Das Capital was written by _____.
a) Tolstoy b) Karl Marx
c) Friedrich Engels d) Maxim Gorky
- 2) Which of the following is a socialist thinker?
a) Charles Fourier b) Robert Owen
c) Saint Simon d) All of these
- 3) _____ among the following was the trend of socialism.
a) Radical b) Revolutionary
c) Fabian d) all of these
- 4) The ideology of Karl Marx is called _____.
a) Liberalism b) Communism
c) Utilitarianism d) Capitalism
- 5) Triple alliance between Germany, Austria and Italy took place in _____.
a) 1880 b) 1881
c) 1882 d) 1883
- 6) _____ country seized French territory Alsace and Laurence.
a) Germany b) Italy
c) Russia d) none of these
- 7) America was entered World war I in _____ A. D.
a) 1915 b) 1916
c) 1917 d) 1918
- 8) _____ countries fully participated in the world war I.
a) 28 b) 38
c) 48 d) 58
- 9) After World War I, the treaty of Versailles was imposed on _____.
a) Japan b) Turkistan
c) Italy d) Germany
- 10) The international court of justice located at _____.
a) Moscow b) Rome
c) Hague d) New York
- 11) Mussolini acquired the African country Abyssinia in _____.
a) 1931 b) 1933
c) 1935 d) 1938

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Medieval India (1200 A. D. to 1700 A. D.) (MA01104)**

Day & Date: Thursday, 11-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1 Answer the following by choosing the correct option.

16

- 1) प्रसिद्ध सुफी संत निजामुद्दीन अवलिया यांचा ——— हा शिष्य होता.
अ) कैकुबाद ब) फिरोज तुघलक
क) अमीर खुस्रो ड) अलतमश
- 2) 'तुघलक नामा' या ग्रंथामध्ये ——— याने कशा प्रकारे सत्ता मिळवली याचे वर्णन केले आहे.
अ) घियासुद्दीन तुघलक ब) अलतमश
क) अकबर ड) शेरशहा
- 3) ——— या प्रवाशाने 'किताब-उल-रहेला' हा ग्रंथ लिहिला आहे.
अ) निकोलस मनुची ब) अब्दुल रइझाक
क) थॉमस रो ड) इब्न-ऐ-बतुता
- 4) ——— याने प्रथम रूप्याची नाणी टंका पाडण्यास सुरुवात केली.
अ) बल्बन ब) अलतमश
क) कुतुबुद्दीन ऐबक ड) जहाँगीर
- 5) न्यायदानाचे काम करणाऱ्या न्यायाधिशाला ——— असे म्हटले जाई.
अ) पंडित ब) मौला
क) काझी ड) इमाम
- 6) मुस्लिम धर्मगुरूला ——— असे म्हटले जाई.
अ) मौलाना ब) अमीर
क) खलिफा ड) उलेमा
- 7) मराठ्यांच्या राज्यामध्ये मालाची ने-आण करणारे ——— होते.
अ) लमाण ब) बोहरा
क) शेट्टी ड) रेड्डी
- 8) प्रवासी पीसच्या मते ——— राजवाड्याचा पूर्ण कारभार स्त्रिया सांभाळीत असत.
अ) होयसळ ब) गोवळकोंडा
क) विजयनगर ड) मोघल

- 9) प्राचीन काळामध्ये — च्यां विहारांमधून विद्यापीठे निर्माण झाली होती.
अ) जैन साधू मुनी
ब) वैदिक ऋषीमुनी
क) ख्रिश्चन फादर
ड) बौध्द भिक्खू
- 10) — हे संगम साहित्याचे मोठे केंद्र होते.
अ) म्हैसुर
ब) मदुराई
क) तालिकोट
ड) अमरावती
- 11) — ही इस्लाममधील उच्च शिक्षण देणारी संस्था होती.
अ) मक्तब
ब) खानकाह
क) मदरसा
ड) खिलाफत
- 12) मुघल काळामध्ये शिक्षणाच्या दृष्टीने — या शहरास 'भारतातील शिराज' म्हणून ओळखले जाई.
अ) जौनपुर
ब) अलाहबाद
क) बुन्हाणपूर
ड) कनौज
- 13) फक्त हिंदूवर — हा इस्लामी कर बसविण्यात आला होता.
अ) समावर्तन
ब) चराई
क) जिझीया
ड) दस्तुर
- 14) उत्तम दर्जाच्या लागवडीखालील जमिनीला — ओळखले जाई.
अ) परोती
ब) होलाज
क) बंजर
ड) चाचर
- 15) गल्लाबक्षी पध्दती — या नावाने ओळखली जाते.
अ) नसक
ब) झब्त
क) बटाई
ड) कानकुट
- 16) 'दि अग्रेरियन सिस्टम ऑफ मुघल इंडिया' हा ग्रंथ यांनी लिहिला.
अ) सर जदुनाथ सरकार
ब) रामचंद्र गुहा
क) रोमिला थापर
ड) इरफान हबीब

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) मध्ययुगीन काळातील प्रवासवृत्तांत लिहा.
ब) मध्यकालीन मुस्लिम स्त्रियांचे स्थान
क) हिंदू सण-उत्सव
ड) मुस्लिम शिक्षणपध्दती
इ) मुघल काळातील जमीनीचे प्रकार लिहा.
ई) सल्तनत कालीन जलसिंचनाची पध्दत लिहा.

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

16

- अ) मुघलकालीन पुरातत्वीय साधने
ब) अर्थव्यवस्थेशी संबंधित वर्ग
क) हिंदू शिक्षण पध्दती
ड) कृषी उत्पादने

- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 16
मध्ययुगीन भारतातील सामाजिक प्रकाराची चर्चा करा.
किंवा
मुघल काळातील जमीन आणि महसूल व्यवस्थेबद्दल चर्चा करा.
- प्र.5 मध्ययुगीन काळातील प्राथमिक आणि दुय्यम साधनांचे वर्णन करा. 16

- 13) Which was the Islamic tax on Hindu alone?
 a) Samavartan b) Charai
 c) Jiziya d) Dastur
- 14) Super land under cultivation which was known as _____.
 a) Paroti b) Holaj
 c) Banjar d) Chachar
- 15) Gallabakshi system was known as _____.
 a) Nasak b) Zabta
 b) Batai d) Kankut
- 16) The Agrarian system of Mughal India¹ this book is written by _____.
 a) Sir Jadunath Sarkar b) Ramchandra Guha
 c) Romila Thapar d) Irfan Habib

Q.2 Write short answer. (any four out six) 16

- 1) Sources of Travelogue in Medieval Period
- 2) Medieval Period we Muslim Women Status
- 3) Hindu fairs.
- 4) Islamic Education System.
- 5) Kinds of land in Mughal Period.
- 6) Irrigation system of Sultanat Period.

Q.3 Write short notes. (any two) 16

- 1) Archaeological Sources of Mughal Period.
- 2) Classes related to Economy.
- 3) Education system of Hindus
- 4) Agricultural Production.

Q.4 Discuss the kinds of social in Medieval India. 16

OR

Discuss about Land & Revenue System in Mughal Period

Q.5 Describe the Primary & Secondary sources of Medieval Period. 16

Seat No.	
----------	--

M.A. (History) (Semester – I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of Ideas (MA01105)

Day & Date: Thursday, 11-01-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

- 1) वैशाली ही ---- गणराज्याची राजधानी होती.
 अ) लिच्छवी ब) नाभक
 क) मद्र ड) वृज्जी
- 2) अर्थशास्त्र हा ग्रंथ ---- याने लिहिला.
 अ) हेमाद्री ब) बाणभट्ट
 क) आर्यभट्ट ड) कौटिल्य
- 3) ---- यज्ञ हे विशाल साम्राज्य निर्मितीचे प्रतीक मानले जात होते.
 अ) राजसूय ब) अश्वमेध
 क) वाजपेय ड) यापैकी नाही
- 4) ---- याने जिजीया व यात्रा कर रद्द केला.
 अ) अकबर ब) हुमायून
 क) औरंगजेब ड) यापैकी नाही
- 5) रॉबर्ट ओवेन हे ---- विचारांचे प्रनेते होते.
 अ) समाजवादी ब) उपयुक्ततावादी
 क) उदारमतवादी ड) वसाहतवादी
- 6) ---- याने ब्रिटिश वसाहतवादाच्या समर्थनासाठी उपयुक्तता वादाचा उपयोग केला.
 अ) लॉर्ड डलहौसी ब) ग्रॅन्ट डफ
 क) जेम्स मील ड) यापैकी नाही
- 7) भारतामध्ये राष्ट्रवादाचे व्यापक स्वरूप ---- काळात पहावयास मिळते.
 अ) प्लासीची लढाई ब) 1857 चा उठाव
 क) चंपारण्य सत्याग्रह ड) चलेजाव चळवळ
- 8) प्रत्यक्षवादाची शास्त्रीय व्याख्या सर्वप्रथम ---- यांनी मांडली.
 अ) हेगेल ब) ऑगस्ट काम्ट
 क) आर्नस्टाईन ड) यापैकी नाही
- 9) ---- हा शासनव्यवस्थेचा प्रकार आहे.
 अ) लोकशाही ब) निधर्मवाद
 क) राष्ट्रवाद ड) उदारमतवाद

- 10) उदारमतवादाचे तत्त्वज्ञान ---- तत्त्वावर आधारित आहे.
 अ) पारतंत्र्याच्या ब) स्वातंत्र्याच्या
 क) विरोधाच्या ड) दहशतीच्या
- 11) श्रेणीचे स्वरूप प्रामुख्याने ---- प्रधान होते.
 अ) राजेशाही ब) हुकुमशाही
 क) सरंजामशाही ड) लोकशाही
- 12) अध्ययन व अध्यापन ही ---- वर्णाची कर्तव्य होती.
 अ) ब्राह्मण ब) क्षत्रिय
 क) वैश्य ड) शूद्र
- 13) वर्ण व्यवस्थेचा पहिला उल्लेख ---- मध्ये आढळतो.
 अ) ऋग्वेद ब) मनुस्मृती
 क) महाभारत ड) रामायण
- 14) प्राचीनकाळात कुटुंब प्रमुखाला ---- असे म्हटले जात होते.
 अ) गणपती ब) अधिपती
 क) राष्ट्रपती ड) गृहपती
- 15) ---- काळापासून नियोग पध्दत बंद झाली.
 अ) ऋग्वेद ब) मौर्य
 क) ब्रिटिश ड) यापैकी नाही
- 16) मध्ययुगीन काळात समाजजीवनात स्त्रीयांना ---- स्थान होते.
 अ) मानाचे ब) उच्च
 क) दुय्यम ड) महत्त्वाचे

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) मध्ययुगीन काळाला अंधारयुग असे का म्हटले जाते?
 ब) राजाची कर्तव्य स्पष्ट करा.
 क) निधर्मवाद ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 ड) समाजवादाच्या विविध प्रवाहांचा आढावा घ्या.
 इ) जातिव्यवस्थेचे दोष सांगा.
 ई) स्त्रीधन म्हणजे काय?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) प्रजेचे हक्क आणि कर्तव्य याविषयी माहिती द्या.
 ब) राष्ट्रवादाच्या विकासासाठी पुरक घटकांची चर्चा करा.
 क) जाती व्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
 ड) प्राचीन भारतातील कुटुंबसंस्थेचे वर्णन करा.

- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 16
- अ) उदारमतवाद म्हणजे काय ते सांगून उदारमतवादाच्या प्रसाराचा आढावा घ्या.
- ब) प्राचीन काळातील स्त्रीयांची परिस्थिती स्पष्ट करा.
- प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 16
- प्राचीन भारतातील गणराज्य पद्धतीची सविस्तर माहिती द्या.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester – I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of Ideas (MA01105)**

Day & Date: Thursday, 11-01-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 16

- 1) Vaishali was the capital of _____ republic.
 - a) Lichhavi
 - b) Nabhak
 - c) Madra
 - d) Vrujji
- 2) Arthshaastra wrote by _____.
 - a) Hemadri
 - b) Banbhatta
 - c) Aryabhatta
 - d) Kautilya
- 3) _____ sacrifice was considered a symbol of creation of big empire.
 - a) Rajsuya
 - b) Ashvamedha
 - c) Bajpeya
 - d) None of them
- 4) _____ was cancelled Jijiya and pilgrimage tax.
 - a) Akbar
 - b) Humayun
 - c) Aurangzeb
 - d) None of them
- 5) Robert oven was the champion of _____.
 - a) Socialism
 - b) Utilitarianism
 - c) Liberalism
 - d) Colonialism
- 6) _____ Used Utilitarianism to support British Colonialism.
 - a) Lord Dollhouse
 - b) Grant Daff
 - c) Jems Mill
 - d) None of them
- 7) The pervasive nature of Nationalism in India was seen in _____.
 - a) Battle of Palsy
 - b) Revolt, 1857
 - c) Champaranya satyagraha
 - d) Quit India Movement
- 8) The scientific definition of positivism was firstly given by _____.
 - a) Hegel
 - b) Auguste Comt
 - c) Einstein
 - d) None of them
- 9) _____ is a type of government.
 - a) Democracy
 - b) Secularism
 - c) Nationalism
 - d) Liberalism
- 10) The philosophy of Liberalism is based on the principle of _____.
 - a) Slavery
 - b) Freedom
 - c) Oppose
 - d) Terrorism
- 11) The nature of the shreni was predominantly _____.
 - a) Monarchy
 - b) Dictatorship
 - c) Feudalism
 - d) Democratic

- 12) Teaching and learning were the duties of _____ varna.
a) Brahman b) Kshatriya
c) Vaishya d) Shudra
- 13) Varna system mentioned firstly in the _____.
a) Rigveda b) Manusmriti
c) Mahabharata d) Ramayana
- 14) In ancient period the head of the family was called _____.
a) Ganpati b) Adhipati
c) Rashtrapati d) Gruhpati
- 15) The Niyog system has been closed since the _____ Period.
a) Rigveda b) Maurya
c) British d) None of them
- 16) Women were _____ position in medieval India.
a) honourable b) noble
c) secondary d) prime

Q.2 Write Short Answers of the following questions. (Any Four)**16**

- a) Why is the Medieval period called the dark age?
- b) Explain the duties of King.
- c) Explain the concept of Secularism.
- d) Review the various trends of Socialism.
- e) State the faults of caste system.
- f) What is meant by Stridhan?

Q.3 Write answers of the following questions. (Any Two)**16**

- a) Give the information about right and duties of people.
- b) Discuss the factors contributing to the development of Nationalism.
- c) State the salient features of caste system.
- d) Describe the family system in ancient period.

Q.4 Write detail answer of the following question. (Any One)**16**

- a) What is Liberalism? Review the spread of Liberalism.
- b) Explain the position of women during the ancient period.

Q.5 Write detail answer of the following question.**16**

Give detail information about Presto republics.

Seat
No.

**M.A. (History) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of India (1757 A. D. - 1857 A. D.) (MA01106)**

Day & Date: Friday, 29-12-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) ब्रिटिश पूर्व भारतीय समाजातील ——— वर्ग सामाजिक दृष्ट्या अधिकचे अधिकार उपभोगत होता.
अ) ब्राह्मण ब) क्षत्रिय
क) वैश्य ड) शुद्र
- 2) भारतीय समाजव्यवस्थेत जात हि ——— वर आधारलेली होती.
अ) मृत्यू ब) पद
क) जन्म ड) पुण्य
- 3) 18 व्या शतकातील भारताच्या संस्कृती चा अभ्यास करणाऱ्या विचारधारेला ——— म्हणतात.
अ) प्राच्यवाद ब) उपयुक्ततावाद
क) मार्क्सवाद ड) साम्यवाद
- 4) भारतीय समाज सुधारणा चळवळीचा पाया ——— यांनी घातला.
अ) महात्मा फुले ब) राजाराम मोहन रॉय
क) ईश्वरचंद्र ड) स्वामी विवेकानंद
- 5) बंगाल एशिएटिक सोसायटी ची स्थापना ——— यांनी केली होती.
अ) रवींद्रनाथ टागोर ब) जोन केरी
ड) विल्यम जोन्स ड) कॅम्बेल
- 6) विधवांच्या पुनर्विवाहाचा कायदा ——— याने केला.
अ) लॉर्ड मिन्तो ब) लॉर्ड कर्जन
क) लॉर्ड डलहौसी ड) लॉर्ड बेन्टीक
- 7) महात्मा फुले यांनी ——— ची स्थापना केली.
अ) प्रार्थना समाज ब) ब्राह्मो समाज
क) आर्य समाज ड) सत्यशोधक समाज
- 8) जमीन महसुलाची कायधारा पध्दती ——— ने सुरु केली.
अ) लॉर्ड कॉर्नवालीस ब) लॉर्ड मेयो
क) मेकेन्झी ड) लॉर्ड मनरो

- 9) भारतीय शेतीचे ——— च्या काळात व्यापारीकरण झाले.
 अ) पोर्तुगीज ब) फ्रेंच
 क) इंग्रज ड) डच
- 10) भारतीय कापड उद्योगाच्या दृष्टीने ——— शहराला भारताचे मॅचेस्टर म्हणतात.
 अ) पुणे ब) कोल्हापुर
 क) मुंबई ड) सांगली
- 11) इंग्रजांच्या कालखंडात ——— हे मलमली कापडासाठी प्रसिध्द होते.
 अ) पणजी ब) ढाका
 क) लाहोर ड) मुंबई
- 12) ——— यांनी 1857 च्या उठावाला पहिले स्वातंत्र्य समर असे म्हटले आहे.
 अ) रवींद्रनाथ टागोर ब) वि.दा.सावरकर
 क) बापट ड) हेन्री लॉरेन्स
- 13) 1857 च्या उठावात ——— बंदुकीच्या काडतुसाच्या आवरणावरून बंडाची ठिणगी पडली.
 अ) रॉयल एनफिल्ड ब) पिस्टन
 क) एके 47 ड) संगिन
- 14) 1857 च्या उठावात ——— यांनी कानपूर मध्ये इंग्रजांना विरोध केला.
 अ) राणी लक्ष्मीबाई ब) बेगम हजरत महल
 क) नानासाहेब ड) मंगल पांडे
- 15) इंग्रजांनी मोगल बादशहा बहादूर शहा जफर याला ——— येथे कैदेत ठेवले.
 अ) दमण ब) रंगून
 क) अंदमान ड) दिल्ली
- 16) ——— हा भारताचा पहिला व्हाईसराय बनला.
 अ) लॉर्ड डलहौसी ब) लॉर्ड कॉनिंग
 क) लॉर्ड मेयो ड) लॉर्ड डफरीन

प्र.2 खालील सहा पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) राजाराम मोहन रॉय यांच्या सामाजिक कार्याबद्दल माहिती द्या.
 ब) ब्रिटीश कालखंडात भारतातील स्त्रीजीवन कसे होते?
 क) महालवारी जमीन महसूल पध्दतीची थोडक्यात माहिती सांगा.
 ड) ब्रिटीशकालीन जमिनीच्या व्यापारीकरणाची कारणे सांगा.
 इ) 1857 च्या उठावातील राणी लक्ष्मीबाईंच्या कार्याचा थोडक्यात आढावा घ्या.
 ई) 1857 च्या उठावाच्या अपयशाची कारणे लिहा.

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

16

- अ) लॉर्ड विल्यम बेन्टींगच्या सामाजिक सुधारणा
 ब) रयतवारी जमीन महसूल पध्दती
 क) ब्रिटीशांचे अनुद्योगीकरणाचे धोरण
 ड) 1857 च्या उठावाचे परिणाम

- प्र.4** कायमधारा जमीन महसूल पध्दती विषयी सविस्तर लिहा.
किंवा
ब्रिटीशकालीन दळणवळण क्षेत्रातील विकासावर चर्चा करा. **16**
- प्र.5** 1857 च्या उठावाची कारणे सांगा. **16**

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of India (1757 A. D. - 1857 A. D.) (MA01106)**

Day & Date: Friday, 29-12-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 16

- 1) _____ class enjoying more social rights during British era in Indian society.
 - a) Brahmin
 - b) Kshatriya
 - c) Vaishya
 - d) Shudra
- 2) Caste was based on _____ in Indian society.
 - a) Death
 - b) Post
 - c) Birth
 - d) Virtue
- 3) The ideology that studies Indian culture in the 18th century is called _____.
 - a) Orientalism
 - b) Utilitarianism
 - c) Marxism
 - d) Communism
- 4) The foundation of the Indian social reform movement was laid by _____.
 - a) Mahatma Phule
 - b) Rajaram Mohan Roy
 - c) Ishwarchand
 - d) Swami Vivekananda
- 5) Bengal Asiatic Society was founded by _____.
 - a) Rabindranath Tagore
 - b) John Kerry
 - c) William Jones
 - d) Campbell
- 6) The law of remarriage of widows was enacted by _____.
 - a) Lord Minto
 - b) Lord Curzon
 - c) Lord Dalhousie
 - d) Lord Bentick
- 7) _____ was founded by Mahatma Phule.
 - a) Prarthana Samaj
 - b) Brahmo Samaj
 - c) Arya Samaj
 - d) Satyashodhak Samaj
- 8) Permanent settlement land revenue system was started by _____.
 - a) Lord Cornwallis
 - b) Lord Mayo
 - c) Mackenzie
 - d) Lord Monroe
- 9) Indian agriculture was commercialized during _____.
 - a) Portuguese
 - b) French
 - c) English
 - d) Dutch
- 10) _____ city was known as Manchester of India of Indian textile industry.
 - a) Pune
 - b) Kolhapur
 - c) Mumbai
 - d) Sangli
- 11) In the British era _____ was famous for muslin cloth.
 - a) Panaji
 - b) Dhaka
 - c) Lahore
 - d) Mumbai
- 12) _____ called 1857 revolt as first Indian war of Independence.
 - a) Rabindranath Tagore
 - b) V.D. Savarkar
 - c) Bapat
 - d) Henry Lawrence

- 13)** During the uprising of 1857, the rebellion broke out on the cover of _____ a gun cartridge.
- a) Royal Enfield
b) Piston
c) AK47
d) Sangin
- 14)** In the uprising of 1857, _____ oppose British at Kanpur.
- a) Rani Lakshuibai
b) Begum Hazrat Mahal
c) Nanasaheb
d) Mangal Pandey
- 15)** The British imprisoned the Mughal emperor Bahadur Shah Zafar at _____.
- a) Daman
b) Rangoon
c) Andaman
d) Delhi
- 16)** _____ became the first viceroy of India.
- a) Lord Dalhousie
b) Lord Canning
c) Lord Mayo
d) Lord Dufferin

Q.2 Write short answers to any four of the following six questions. 16

- a) Give information about the social work of Rajaram Mohan Roy.
- b) How was the life of women in India during British rule?
- c) Briefly give information about Mahalwari land revenue system.
- d) Explain the reasons for the commercialization of British land.
- e) Take a brief look at the work of Rani Lakshuibai during the uprising of 1857.
- f) Write down the reasons for the failure of the uprising of 1857.

Q.3 Write down the tips (Any two). 16

- a) Social Reforms of Lord William Bentinck
- b) Rayatwari land revenue methods
- c) British policy of industrialization
- d) The effect of the 1857 uprising

Q.4 Write in detail about Permanent Land Revenue System. 16**OR**

Discuss the development of Communication during the British era.

Q.5 Explain the reasons for the uprising of 1857. 16

Seat
No.

Set P

M.A. (History) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of U. S. A. (1914 A. D. – 1990 A. D.) (MA01107)

Day & Date: Friday, 29-12-2023
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) — यांनी नागरी हक्क चळवळीचे समर्थन केले.
 अ) निक्सन
 ब) बुश
 क) रिगन
 ड) कार्टर
- 2) दि ग्रेट कम्युनिकेटर — यांचे टोपण नाव होते.
 अ) रोनाल्ड रिगन
 ब) खुश्चेव्ह
 क) व्लादिमिर लेनिन
 ड) निकोलस पहिला
- 3) डब्लू. टी. ओ. म्हणजे —
 अ) वर्ड ट्रेड ऑर्गनाईझेशन
 ब) वर्ड टेस्ट ऑर्गनाईझेशन
 क) वर्ड टॉय ऑर्गनाईझेशन
 ड) वर्ड टिचर ऑर्गनाईझेशन
- 4) — रोजी कार्टर यांनी घोषित केले की, 1970 च्या दशकात अमेरिकेतील उर्जा संकट युद्धाच्या नैतिक समतुल्य होते.
 अ) 18 एप्रिल 1979
 ब) 18 एप्रिल 1977
 क) 18 एप्रिल 1978
 ड) 18 एप्रिल 1980
- 5) 1987 मध्ये — यांनी टेअर डाऊन दिस वॉल हे आपले प्रसिध्द भाषण दिले.
 अ) रोनाल्ड रिगन
 ब) जार्ज बुश
 क) जिमी कार्टर
 ड) वरीलपैकी नाही
- 6) शीतयुद्धादरम्यान — आणि सोव्हिएत युनियनने जगाला एक प्रकारे द्वि-ध्रुवीय प्रणालीमध्ये विभाजित केले.
 अ) भारत
 ब) फ्रान्स
 क) नेपाळ
 ड) युनाइटेड स्टेटस्
- 7) — या राष्ट्रध्यक्षांच्या काळात इतिहासातील प्रसिध्द वॉटरगेट प्रकरण उजेडात आले होते.
 अ) फोर्ड
 ब) जॉन्सन
 क) कार्टर
 ड) निक्सन
- 8) कार्टर प्रशासनाने ए 7 बॉम्ब फेकी विमाने विकण्यास — या देशास मनाई केली.
 अ) इस्त्राइल
 ब) पाकिस्तान
 क) इराक
 ड) इराण

- 9) जानेवारी 1979 मध्ये ---- या चीनी उपपंतपधानांनी अमेरिकेस भेट दिल्यामुळे चीन-अमेरिका संबंध सुधारण्याची चिन्हे दिसू लागली.
 अ) चौ-एन-लाई ब) तेंग-झिओ-पिंग
 क) हुआंग हुआ ड) झाओ झिआंग
- 10) अध्यक्ष कार्टर यांनी नागरी हक्काची अंमलबजावणी न केल्याबद्दल ---- राष्ट्रावर हल्ला केला.
 अ) पनामा ब) क्युबा
 क) ब्राझिल ड) पेरु
- 11) 1990 सालच्या स्टार्ट (START) कराराद्वारे आण्विक शस्त्रे ---- टक्के कमी करण्याचा निर्णय घेतला.
 अ) 20 ब) 25
 क) 30 ड) 35
- 12) अमेरिकेचा जलद आर्थिक विकास घडवून आणण्यास ---- क्षेत्र कारणीभूत ठरले.
 अ) आण्विक ब) शेती
 क) शिक्षण ड) तंत्रज्ञान
- 13) अमेरिकेच्या ---- राज्यात चार्टर स्कूल सिस्टिम सुरु केली.
 अ) कॅलेफोर्निया ब) टेक्सास
 क) मिनेसोटो ड) मिसूरी
- 14) अमेरिकेत शैक्षणिक अध्यक्ष म्हणून ---- यांना ओळखले जाते.
 अ) निक्सन ब) कार्टर
 क) रीगन ड) बुश
- 15) दारिद्र्याविरोधी लढा हा कार्यक्रम ---- यांनी राबविला.
 अ) कार्टर ब) फोर्ड
 क) रीगन ड) जॉन्सन
- 16) कुवेतचे आखाती युद्ध ---- यांच्या कार्यकाळात झाले.
 अ) जॉन्सन ब) निक्सन
 क) फोर्ड ड) बुश

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

16

- अ) राष्ट्राध्यक्ष निक्सन व चीन संबंध
 ब) युनाइटेड स्टेटस् मधील उच्च शिक्षण
 क) अमेरिकेतील कृषी व्यवस्था
 ड) रोनाल्ड रिगनचे परराष्ट्र धोरण
 इ) राष्ट्रीय सुरक्षा परिषद (एन.एस.सी.)
 ई) जागतिकीकरण व अमेरिकेचे धोरण

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

16

- अ) नागरी हक्क
 ब) राष्ट्राध्यक्ष निक्सन आणि भारत
 क) जिमी कार्टरचे परराष्ट्र धोरण
 ड) अमेरिकेतील सामाजिक मूल्ये

- प्र.4** अमेरिकेतील सामाजिक समस्या स्पष्ट करा. **16**
किंवा
जॉर्ज बुश यांच्या परराष्ट्रीय धोरणाविषयी चर्चा करा.
- प्र.5** निक्सनचे अंतर्गत धोरण स्पष्ट करा. **16**

Seat No.	
----------	--

Set **P**

**M.A. (History) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of U. S. A. (1914 A. D. – 1990 A. D.) (MA01107)**

Day & Date: Friday, 29-12-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct option.**16**

- 1) _____ supported the civil rights movement.
 - a) Nixon
 - b) Bush
 - c) Reagan
 - d) Carter
- 2) _____ Nickname was, "The Great Communicator."
 - a) Ribald Reagan
 - b) Khrushchev
 - c) Vladimir Lenin
 - d) Nicholas I
- 3) WTO Meaning is _____.
 - a) World Trade Organization
 - b) World Test Organization
 - c) World Toy Organization
 - d) World Teacher Organization
- 4) On _____, Carter declaring that the U.S. energy crisis during the 1970's was the moral equivalent of war.
 - a) 18 April 1979
 - b) 18 April 1977
 - c) 18 April 1978
 - d) 18 April 1980
- 5) _____ gave his famous "Tear down this wall" speech in 1987.
 - a) Ribald Reagan
 - b) George Bush
 - c) Jimmie Carter
 - d) None of the above
- 6) During the Cold War, the _____ and the Soviet Union essentially divided the world into a "bi-polar" system.
 - a) India
 - b) France
 - c) Nepal
 - d) United States
- 7) The famous Watergate issue was came in focus under the role of _____ President of America.
 - a) Ford
 - b) Johnson
 - c) Carter
 - d) Nixon
- 8) The Carter administration refused to sell A-7 bomber fighters to _____.
 - a) Israel
 - b) Pakistan
 - c) Iraq
 - d) Iran
- 9) The visit o Chinese Vice-premier _____ in Jan. 1979 to USA was sign for improvement of the Sino-USA relation.
 - a) Chau-En-Lai
 - b) Teng-Tsiao-Pin
 - c) Huang Hua
 - d) Zhao Ziyang
- 10) President Carter attacked _____ for non observance of human right.
 - a) Panama
 - b) Cuba
 - c) Brazil
 - d) Peru

- 11) By the 1990 START agreement and decided to reduce various weapons by _____.
 a) 20 b) 25
 c) 30 d) 35
- 12) _____ has contributed to the rapid economic growth of the United States.
 a) Molecular b) Agriculture
 c) Education d) Technology
- 13) Launched a Charter School system in the US state of _____.
 a) California b) Texas
 c) Minnesota d) Missouri
- 14) In the United States, _____ is known as the president of Education.
 a) Nixon b) Carter
 c) Reagan d) Bush
- 15) _____ launched the anti-poverty programme.
 a) Carter b) Ford
 c) Reagan d) Johnson
- 16) Kuwait's Gulf War took place during _____ tenure.
 a) Johnson b) Nixon
 c) Ford d) Bush

Q.2 Write short answers (Any Four) 16

- a) Relation of China and President Nixon
- b) Higher Education in the United States
- c) Agriculture system in America
- d) Foreign Policy of Ronald Reagan
- e) National Security Council
- f) Globalization and American Policy

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) 16

- a) Civil Right
- b) President Nixon and India
- c) Foreign policy of Jimmy Carter
- d) American Society Values

Q.4 Explain the Problems of American Society. 16

OR

Discuss the foreign policy of George Bush.

Q.5 Explain the Internal policy of Nixon. 16

Seat
No.

Set P

**M.A. (History) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023
Historiography (MA01201)**

Day & Date: Monday, 18-12-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

- 1) हिजरी कालगणना इसवी सन — या वर्षापासून सुरू झाली.
अ) 545 ब) 600
क) 615 ड) 622
- 2) "आव्हान आणि प्रतिसाद" हा सिद्धांत — यांनी मांडला.
अ) मार्क्स ब) खरे
क) टोयान्बी ड) हेगेल
- 3) भारतीय समाजाचा मुख्य आधार — हा आहे.
अ) जात ब) नैतिकता
क) धर्म ड) परंपरा
- 4) खालीलपैकी कोण राष्ट्रवादी इतिहासकार आहे?
अ) काशीप्रसाद जयस्वाल ब) इरफान हबीब
क) बिपिनचंद्र ड) डी. एन. झा
- 5) खालीलपैकी कोणता ग्रंथ पर्यावरण चळवळीचा आधार आहे?
अ) नॅचरल सायन्स ब) द सायलंस स्प्रिंग
क) सिटी ऑफ गौड ड) न्यू सायन्स
- 6) ॲनल्स हे नियतकालिक — देशात सुरू झाले.
अ) भारत ब) फ्रान्स
क) रशिया ड) इंग्लंड
- 7) अश्मयुगास — काळात गणले जाते.
अ) प्राचीन ब) मध्ययुगीन
क) आधुनिक ड) उत्तर आधुनिक
- 8) "अ शोर्ट हिस्ट्री सिविलायझेषन" हा एक लोकप्रिय ग्रंथ — यांनी लिहिला.
अ) इरफान हबीब ब) रान्के
क) गिबन ड) थोर्न्डीक
- 9) "Main Currents of Maratha History" हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) खरे ब) राजवाडे
क) सरकार ड) सरदेसाई

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023
Historiography (MA01201)**

Day & Date: Monday, 18-12-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct Alternative.

16

- 1) Hijri chronology started from the year A.D. _____.

a) 545	b) 600
c) 615	d) 622
- 2) The theory of "Challenge and Response" was proposed by _____.

a) Marx	b) True
c) Toynbee	d) Hegel
- 3) The main basis of Indian society is _____.

a) Caste	b) Ethics
c) Religion	d) Tradition
- 4) Who among the following is a nationalist historian?

a) Kashiprasad Jaiswal	b) Irfan Habib
c) Bipinchandra	d) D.N.Zha
- 5) Which of the following texts is the basis of environmental movement?

a) Natural Science	b) The Silent Spring
c) D City of God	d) New Science
- 6) The journal Annals was started in _____ country.

a) India	b) France
c) Russia	d) England
- 7) The Stone Age is considered as the _____ period.

a) Ancient	b) Medieval
c) Modern	d) Post modern
- 8) A popular book "A Short History Civilization" was written by _____.

a) Irfan Habib	b) Ranke
c) Gibbon	d) Thorndike
- 9) Who wrote the book "Main Currents of Maratha History"?

a) True	b) Palace
c) Government	d) Sardesai
- 10) Ranjit Guha is _____ Historian.

a) Deprived	b) Religious
c) Nationalist	d) Marxist
- 11) Who among the following wrote on Shudras in ancient India?

a) Romila Thapar	b) R.S. Sharma
c) Ranjit Guha	d) Kancha Illaya

- 12) Who are subalterns?
a) Any people with hegemonic power
b) Any person of South Asian origin
c) Inferior status or position of people
d) Historians
- 13) Who among the following wrote the book “The Agrarian System of Mughal India”?
a) Irfan Habib
b) D.N. Zha
c) R.S. Sharma
d) Romila Thapar
- 14) Who among the following wrote the book “Asoka and the Decline of Mauryas”?
a) Bipinchandra
b) R.C. Mujumdar
c) Romila Thapar
d) Satishchandra
- 15) _____ is known as an Arab historian.
a) Herodotus
b) Confucius
c) Karl Marx
d) Alberuni
- 16) The book “Aine Akabari” was written by _____.
a) Abul Fazal
b) Attullah
c) Kalhan
d) Baan

Q.2 Write short answers. (Any Four)

16

- a) Periods of history
b) Features of Mughal historiography
c) Caste system
d) Problems of Indian farmers
e) Ecological theory
f) Romila Thapar

Q.3 Write short notes. (Any Two)

16

- a) Indian Religion and Culture
b) Maratha Historiography
c) End of Caste perspective and Dr. Babasaheb Ambedkar
d) G.H. Khare

Q.4 Attempt any one of the following questions.

16

Explain the Persian and Indian historiography in Medieval period.

OR

Explain the importance of cycle and sociological theory in history writing.

Q.5 Take an account of the contribution of V. K. Rajwade in History.

16

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023**

Ancient India up to 650 A. D. (MA01202)

Day & Date: Tuesday, 19-12-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

- 1) — हे जैन धर्माचे संस्थापक आहेत.
अ) पार्श्वनाथ ब) अजिनाथ
क) ऋषभदेव ड) महावीर
- 2) — हे दक्षिण भारतातील मुख्य जैन धार्मिक केंद्र आहे.
अ) हंपी ब) म्हैसूर
क) तंजावूर ड) श्रवणबेळगोळ
- 3) गौतम बुद्धांचे महापरिनिर्वाण — या ठिकाणी झाले.
अ) सांची ब) कुशीनारा
क) वैशाली ड) बुद्धगया
- 4) बुद्ध धर्म ग्रंथाची भाषा — आहे.
अ) पाली ब) अर्धमागधी
क) संस्कृत ड) ब्राहमी
- 5) — हे मौर्य साम्राज्याचे संस्थापक होते.
अ) चंद्रगुप्त ब) बिंदुसार
क) अशोक ड) धनानंद
- 6) अशोकाच्या धम्माबद्दल जाणून घेण्यासाठी — शिलालेख उपयुक्त स्रोत आहेत.
अ) नालासोपारा ब) गिरनार
क) सांची ड) नाशिक
- 7) तिसरी बौद्ध परिषद — येथे झाली.
अ) सारनाथ ब) सांची
क) पाटलीपुत्र ड) वैशाली
- 8) शुंग घराण्याचे संस्थापक — होते.
अ) पुष्यमित्र ब) अग्निमित्र
क) वसुमित्र ड) विश्वामित्र
- 9) प्राचीन काळामध्ये — च्यां विहारामधून विद्यापीठे निर्माण झाली होती.
अ) जैन साधू मुनी ब) वैदिक ऋषीमुनी
क) ख्रिश्चन फादर ड) बौद्ध भिक्खू

- 10) ——— हे संगम साहित्याचे मोठे केंद्र होते.
 अ) म्हैसूर
 ब) मदुराई
 क) तालिकोट
 ड) अमरावती
- 11) ——— हे सातवाहन वंशाचे राजधानीचे शहर होते.
 अ) कार्ले
 ब) भाजे
 क) प्रतिष्ठान
 ड) तेर
- 12) शक कालगणनाची सुरुवात ——— राजाने केली.
 अ) गौतमीपुत्र सातकर्णी
 ब) कनिष्क
 क) प्रवरसेन
 ड) समुद्रगुप्त
- 13) ——— या गुप्त राजाला भारतीय नेपोलियन म्हणून ओळखले जात असे.
 अ) चंद्रगुप्त प्रथम
 ब) कुमारगुप्त
 क) भानुगुप्त
 ड) समुद्रगुप्त
- 14) बहुतेक गुप्त नाणी ——— धातूपासून बनलेली आहेत.
 अ) चांदी
 ब) सोने
 क) तांबे
 ड) पोतीन
- 15) ——— हे कनौज धार्मिक परिषदेचे अध्यक्ष होते.
 अ) हयुएन त्सांग
 ब) हर्षवर्धन
 क) दिवाकर सेन
 ड) बाणभट्ट
- 16) हर्षचरित ——— यांनी लिहिले होते.
 अ) दांडी
 ब) विशाखदत्त
 क) कालिदास
 ड) बाणभट्ट

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) जैन धर्माच्या उदयाची कारणे सांगा.
 ब) बुद्ध धर्मातील चार आर्य सत्ये स्पष्ट करा.
 क) मौर्यांचे ग्रामीण प्रशासन धोरण सांगा.
 ड) सातवाहनांची कला.
 इ) चंद्रगुप्त द्वितीयची राजकीय प्रगती.
 ई) कनौज धार्मिक परिषद

प्र.3 खालील पैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा.

16

- अ) जैन धर्मातील पंच अणुवर्ते
 ब) अशोकाचा धम्म
 क) गौतमीपुत्र सातकर्णी
 ड) दक्षिणापती समुद्रगुप्त

प्र.4 वर्धमान महावीरांचे जीवन आणि कार्य स्पष्ट करा.

16

किंवा

चंद्रगुप्त मौर्यांच्या साम्राज्याच्या प्रसाराची सविस्तर माहिती द्या.

प्र.5 बौद्ध धर्माचा प्रसार आणि न्हास याबद्दल चर्चा करा.

16

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023**

Ancient India up to 650 A. D. (MA01202)

Day & Date: Tuesday, 19-12-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

16

- 1) _____ is founder of Jain Religious.
 - a) Parshwanath
 - b) Ajinath
 - c) Rishabhdev
 - d) Mahaveer
- 2) _____ is the main Jain religious centre in South India.
 - a) Hampi
 - b) Mysore
 - c) Tanjore
 - d) Shravanbelgola
- 3) Gautama Buddha's' Mahapariniravan in _____ place.
 - a) Sanchi
 - b) Kushinara
 - c) Vaishali
 - d) Buddhagaya
- 4) The language of Buddha religion text is _____.
 - a) Pali
 - b) Ardhamagadhi
 - c) Sanskrit
 - d) Brahmi
- 5) _____ was the founder of Mauryan empire.
 - a) Chandragupta
 - b) Bindusar
 - c) Ashok
 - d) Dhananand
- 6) To know about the Ashoka's Dhamma _____ inscriptions are useful source.
 - a) Nalasopara
 - b) Girnar
 - c) Sanchi
 - d) Nasik
- 7) The 3rd Buddhist Council was held at _____.
 - a) Sarnath
 - b) Sanchi
 - c) Pataliputra
 - d) Vaishali
- 8) The founder of the Shung dynasty was _____.
 - a) Pushyamitra
 - b) Agnimitra
 - c) Vasumitra
 - d) Vishwamitra
- 9) In ancient times, universities were formed from the Viharas of _____.
 - a) Jain Sadhu Muni
 - b) Vedic Rishimuni
 - c) Christian Fathers
 - d) Buddhist Monks
- 10) _____ was a major center of Sangam literature.
 - a) Mysore
 - b) Madure
 - c) Talikot
 - d) Amravati

Seat
No.

M.A. (History) (Semester- II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of World (1900 A.D. to 1970 A.D. (MA01203)

Day & Date: Wednesday, 20-12-2023
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

- 1) 'दास कॅपिटल' हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला होता.
 अ) माओ ब) कार्ल मार्क्स
 क) हेगेल ड) लेनिन
- 2) ---- हे बोलशेविक क्रांतीचे प्रवर्तक म्हणून ओळखले जातात.
 अ) स्टॅलिन ब) लेनिन
 क) ट्रॉट्स्की ड) कोमेन्व
- 3) रशिया हा ---- काळात महासत्ता होण्यास सुरुवात झाली.
 अ) लेनिन ब) स्टालिन
 क) गोर्बशेव्ह ड) ट्रॉट्स्की
- 4) ---- यांनी सापेक्षवादाचा सिद्धांत मांडला.
 अ) अल्बर्ट आइन्स्टाईन ब) न्यूटन
 क) गॅलिलिओ ड) केप्लर
- 5) माओने ---- रोजी घटनात्मकरित्या चीन प्रजासत्ताक घोषित केले.
 अ) ऑक्टोबर 1949 ब) नोव्हेंबर 1951
 क) ऑगस्ट 1952 ड) जानेवारी 1950
- 6) सुरुवातीला ---- यांनी 'शीतयुद्ध' हा शब्द वापरला.
 अ) जोसेफ ब) बर्नार्ड बरुश
 क) लिप्पमन ड) मार्शल
- 7) वासा करार ---- यांच्या नेतृत्वाखाली झाला.
 अ) अमेरिका ब) चीन
 क) इंग्लंड ड) रशिया
- 8) ---- हे बेलग्रेड परिषदेचे अध्यक्ष होते.
 अ) नसर ब) सरदार पटेल
 क) मार्शल टिटो ड) निक्सन
- 9) ---- यांना अलिप्तवादी चळवळीचे प्रणेते म्हणून ओळखले जाते.
 अ) महात्मा गांधी ब) बॅरिस्टर जिना
 क) पं. नेहरू ड) दादाभाई नौरोजी
- 10) नाटो संघटनेची स्थापना प्रथम ---- साली झाली.
 अ) 4 जानेवारी 1948 ब) 4 एप्रिल 1949
 क) 5 मे 1953 ड) 10 जून 1954

- 11) जर्मनी-फ्रान्स यांच्या पारंपारिक वैरामुळे ---- उद्धवली.
 अ) शूमन योजना ब) बाडुंग परिषद
 क) सुएझ योजना ड) यापैकी नाही
- 12) भारतात ---- हे अंतराळ संशोधन केंद्र आहे.
 अ) नासा ब) अपोलो
 क) इस्त्रो ड) यापैकी नाही
- 13) 'चेका' नावाची गुप्त पोलीस संघटना ---- मध्ये कार्यरत होती.
 अ) भारत ब) चीन
 क) अमेरिका ड) रशिया
- 14) अमेरिकेत वर्णभेदाविरुद्ध कोण लढले?
 अ) मार्टिन लुथर किंग ब) नेल्सन मंडेला
 क) गर्ग बुश ड) ट्रुमन
- 15) भारताने ---- च्या मदतीने सायरस ही अणुभट्टी सुरू केली.
 अ) कॅनडा ब) रशिया
 क) जपान ड) अमेरिका
- 16) भारतीय अंतराळ कार्यक्रमाचे जनक ---- यांना म्हटले जाते.
 अ) जयंत नारळीकर ब) डॉ. विक्रम साराभाई
 क) होमी भाभा ड) यापैकी नाही

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) रशियाची झारशाही
 ब) लेनिन
 क) माओ त्से त्सुंग
 ड) संगणक युग
 इ) "शंभर फुले फुलू द्या" वर लिहा.
 ई) अप्सरा अणुभट्टी

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन थोडक्यात टिपा लिहा.

16

- अ) रशियन क्रांतीची कारणे
 ब) अमेरिकेतील नागरी हक्काची चळवळ
 क) शीतयुद्धाचे परिणाम
 ड) भारतीय अवकाश संशोधनातील प्रगती

प्र.4 1949 च्या चीनच्या साम्यवादी क्रांतीची कारणे व परिणाम सांगा.

16

किंवा

अलिप्तवादी चळवळ सांगून त्याकरिता केलेले पंडित जवाहरलाल नेहरूचे कार्य स्पष्ट करा.

प्र.5 रशियन राज्यक्रांतीचे सविस्तर वर्णन करा.

16

Seat No.	
-----------------	--

**M.A. (History) (Semester- II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of World (1900 A.D. to 1970 A.D. (MA01203)**

Day & Date: Wednesday, 20-12-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

16

- 1) The book 'Das Capital' was written by _____.
a) Mao
b) Karl Marx
c) Hegel
d) Lenin
- 2) _____ is known as the initiator of the Bolshevik Revolution.
a) Stalin
b) Lenin
c) Trotsky
d) Commenv
- 3) Russia started becoming a superpower during _____.
a) Lenin
b) Stalin
c) Gorbshev
d) Trotsky
- 4) _____ proposed the theory of relativism.
a) Albert Einstein
b) Newton
c) Galileo
d) Kepler
- 5) Mao constitutionally proclaimed the Republic of China on _____.
a) October 1949
b) November 1951
c) August 1952
d) January 1950
- 6) Initially _____ coined the term 'Cold War'.
a) Joseph
b) Bernard Barush
c) Lippmann
d) Marshall
- 7) Warsaw Pact was signed under the leadership of _____.
a) America
b) China
c) England
d) Russia
- 8) _____ was the President of Belgrad Council.
a) Nasser
b) Sardar Patel
c) Marshall Tito
d) Nixon
- 9) _____ is known as the pioneer of separatist movement.
a) Mahatma Gandhi
b) Barrisher Jina
c) Pt. Nehru
d) Dadabhai Naoroji
- 10) NATO organization was first established in the year _____.
a) 4 January 1948
b) 4 April 1949
c) 5 May 1953
d) 10 June 1954
- 11) Originated from the traditional enmity of Germany-France _____.
a) Schumann Plan
b) Badung Council
c) Suez Plan
d) None of these

Seat
No.

**M.A. (History) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Medieval India (1200 A. D. to 1700 A. D.) (MA01204)**

Day & Date: Thursday, 21-12-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) ——— हे भारतातील सुफी पंथाचे जनक समजले जातात.
अ) आलिबीन उस्मान अलहुजबैरी ब) ख्वाजा मुईनुद्दीन चिस्ती
क) अब्दुल कादीर जिलानी ड) ख्वाजा बहाउद्दीन नक्शबंद
- 2) ——— यांनी कर्नाटकात वीरशैव संप्रदायाचा प्रसार केला होता.
अ) चक्रधर स्वामी ब) बसवेश्वर
क) कबीर ड) माधवाचार्य
- 3) भक्तीमार्ग चळवळीचे जनक ——— यांना मानले जाते.
अ) वल्लभाचार्य ब) नामदेव
क) रामानुजाचार्य ड) कबीर
- 4) गुरु गोविंदसिंगास ——— या ठिकाणी ठार मारले गेले.
अ) अमृतसर ब) चंदीगड
क) पतियाला ड) नांदेड
- 5) बाजाराच्या नियंत्रणासाठी ——— ने 'शहना-ए-मंडी' हा अधिकारी नेमला.
अ) बल्बन ब) अल्लाउद्दीन खिलजी
क) महंमद तुघलक ड) फिरोज तुघलक
- 6) शेरशहाच्या साम्राज्यात एकूण ——— सरकार होते.
अ) 22 ब) 47
क) 42 ड) 27
- 7) सम्राट अकबराच्या प्रशासनात प्रांताच्या प्रमुखास ——— म्हणत.
अ) सिपाहसालार ब) मीरबक्शी
क) कोतवाल ड) शिकदार
- 8) सुलतानशाहीमध्ये राज्याच्या पत्रव्यवहार विभागास ——— म्हणत.
अ) दिवाण-ए-इन्शा ब) दिवाण-ए-आरिज
क) दिवाण-ए-रसालत ड) दिवाण-ए-काझा
- 9) मिश्र धातुची नाणी व त्यावर वर्ष लिहिण्याची पध्दत प्रथम ——— सुलतानाने सुरु केली.
अ) कुतुबद्दीन ऐबक ब) महंमद तुघलक
क) अल्लाउद्दीन खिलजी ड) सिकंदर लोदी
- 10) गल्लाबक्शी पध्दतीस ——— या नावाने ओळखले जाते.
अ) बटार्ई ब) कानकूट
क) नस्क ड) झब्त

- 11) बंगाली गटात ——— हे व्यापारी बंदर मोडत नाही.
 अ) हुगळी ब) सतगाव
 क) श्रीपूर ड) भडोच
- 12) अकबराने ——— हे तांब्याचे नाणे सुरु केले.
 अ) रुपया ब) मुहर
 क) दाम ड) फुलुस
- 13) 'अलाई दरवाजा' ही इमारत ——— ने बांधली.
 अ) फिरोजशहा तुघलक ब) कुतुबद्दीन ऐबक
 क) अल्लाउद्दीन खिलजी ड) महंमद तुघलक
- 14) ——— च्या मते "ताजमहाल या वास्तुत निसर्गसौंदर्य व कलासौंदर्य यांचा अप्रतिम संगम आहे".
 अ) रविंद्रनाथ टागोर ब) पर्सी ब्राऊन
 क) पु.ना.ओक ड) फर्ग्युसन
- 15) सम्राट अकबराच्या दरबारातील सर्वात श्रेष्ठ चित्रकार ——— हा होता.
 अ) अब्दुल समद ब) जगन्नाथ
 क) बिशनदास ड) अब्दुल हसन
- 16) "बुलंद दरवाजा" ही वास्तु ——— या ठिकाणी आहे.
 अ) आग्रा ब) लाहोर
 क) दिल्ली ड) फत्तेपूरसिक्री

- प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही 4) 16
 अ) सुफी पंथाची शिकवण याविषयी माहिती लिहा.
 ब) गुरुनानक यांच्या विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
 क) मध्ययुगीन काळातील प्रमुख व्यापारी केंद्र याविषयी माहिती सांगा.
 ड) मध्ययुगीन काळातील अंतर्गत व्यापार याविषयी माहिती लिहा.
 इ) 'शहाना-इ-मंडी' या अधिकाराची कामे सांगा.
 ई) मनसबदारी पध्दत याविषयी माहिती लिहा.
- प्र.3 लघुउत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) 16
 अ) भक्ती चळवळ
 ब) शेरशहाचे केंद्रीय प्रशासन
 क) मुघलकालीन चलन व्यवस्था
 ड) सुलतानशाहीतील वास्तुकला
- प्र.4 सम्राट अकबराची प्रशासन व्यवस्था स्पष्ट करा. 16
 किंवा
 अल्लाउद्दीन खिलजीच्या प्रशासनातील सुधारणा याविषयी माहिती लिहा.
- प्र.5 मुघलकालीन स्थापत्य कला याविषयी माहिती स्पष्ट करा. 16

Seat
No.

**M.A. (History) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Medieval India (1200 A. D. to 1700 A. D.) (MA01204)**

Day & Date: Thursday, 21-12-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct option.**16**

- 1) _____ is considered to be the father of the sufi Sect in India.
a) Alibin Usman Alhajubairi b) Khwaja Muinuddin Chisti
c) Abdul Kadir Jilani d) Khwaja Bahauddin Naqshband
- 2) _____ had spread the Virsaiva sect in Karnataka.
a) Chakradhar Swami b) Basaveshwar
c) Kabir d) Madhavacharya.
- 3) _____ is considered to be the father of the devotional movement.
a) Vallabhacharya b) Namdev
c) Ramanujacharya d) Kabir
- 4) Guru Govindsingh was assassinated at _____.
a) Amrutsar b) Chandigad
c) Patiyala d) Nanded
- 5) _____ appointed a officer called 'Shahna - E- Mandi' to control the market.
a) Balban b) Allauddin Khilji
c) Mohammad Tughalaq d) Firoj Tughalaq
- 6) In the Empire of Shershah there were _____ number of sarkars.
a) 22 b) 47
c) 42 d) 27
- 7) _____ was called to the chief of the region in the Administration of Akbar.
a) Sipahsalar b) Mirbakshi
c) Kotwal d) Shikedar
- 8) In Sultanshahi the correspondence department of the state was called _____.
a) Diwan-E-Insha b) Diwan-E-Aarij
c) Diwan-E-Rasalat d) Diwan-E-Kazha
- 9) The method of writing alloy coins and year on them was first introduced by _____.
a) Kutubddin Aibak b) Mohammad Tughlak
c) Allauddin Khilji d) Sikander Lodi
- 10) Gallabakshi system was known as _____.
a) Batai b) Kankut
c) Nasak d) Zabta
- 11) _____ trade port is not included in Bangali group.
a) Hugali b) Satgaon
c) Shripur d) Bhadoch

- 10) — या चळवळीने राष्ट्रीय काँग्रेसच्या स्थापनेचे स्वागत केले होते.
 अ) अलिगढ ब) वहाबी
 क) देवबंद ड) यापैकी नाही
- 11) बंगाली भाषेतील "संवाद कौमुदी" या पत्रिकेचे प्रकाशन — यांनी केले.
 अ) राजाराम मोहन राय ब) महात्मा फुले
 क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ड) महर्षी कर्वे
- 12) आधुनिक विचारधारेने प्रभावित सिंह सभा चळवळ हा — संप्रदायाशी संबंधित होता.
 अ) हिंदू ब) मुस्लिम
 क) सिख ड) बौद्ध
- 13) महाराष्ट्रात पूर्व-मध्ययुगीन काळात भक्ती आंदोलनाचे मुख्य केंद्र — हे होते.
 अ) नाशिक ब) पैठण
 क) आळंद ड) पंढरपूर
- 14) डॉ. आत्माराम पांडुरंग याने — समाजाची स्थापना केली.
 अ) सत्यशोधक ब) प्रार्थना
 क) ब्राह्मो ड) तत्वबोधिनी
- 15) वज्रयान संप्रदाय — धर्माशी संबंधित आहे.
 अ) बौद्ध ब) जैन
 क) शाक्त ड) शैव
- 16) उपनिषदानुसार मोक्ष प्राप्तीसाठी — या मार्गाचा अवलंब करावा असे म्हटले आहे.
 अ) यज्ञ ब) तप
 क) ज्ञान ड) योग

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही 4) 16

- अ) सत्यशोधक समाजाबद्दल माहिती लिहा.
 ब) उपनिषदे
 क) ब्राह्मो समाज
 ड) सिंह सभा चळवळ
 इ) आत्मसम्मान चळवळ
 ई) देवबंद चळवळ

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न (चार पैकी दोन) 16

- अ) चिश्ती सिलसिलाचे योगदान सांगा.
 ब) महावीर स्वामींच्या कार्याची माहिती सांगा.
 क) आर्य समाजाविषयी माहिती लिहा.
 ड) प्रार्थना समाजाविषयी माहिती द्या.

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक) 16

- अ) गौतम बुद्धांची शिकवण सांगून बौद्ध धर्माचा आढावा घ्या.
 ब) मुस्लिम सुधारणावादी चळवळी विषयी माहिती सांगा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न (एकच प्रश्न) 16

भक्तीपंथ चळवळीतील संताची संक्षिप्त माहिती सांगून भक्तीपंथ चळवळीचे परिणाम विषद करा.

- 12) The Singh Sabha movement, influenced by modern ideology, belonged to the _____ sect.
- a) Hindu
 - b) Muslim
 - c) Sikh
 - d) Buddhist
- 13) During the pre-medieval period in Maharashtra, _____ was the main center of the Bhakti movement.
- a) Nashik
 - b) Paithan
 - c) Aland
 - d) Pandharpur
- 14) Dr. Atmaram Pandurang founded the _____ society.
- a) Satyashodhak
 - b) Prarthana
 - c) Brahmo
 - d) Tatvabodhini
- 15) Vajrayana sect is related to _____ religion.
- a) Buddhist
 - b) Jain
 - c) Shakta
 - d) Shaiv
- 16) According to the Upanishads, it is said that one should follow _____ path for attaining Moksha.
- a) Yagnya
 - b) Tapa
 - c) Gyana
 - d) Yoga

Q.2 Write short answers of the following questions. (Any four) 16

- a) Write information about Satya Shodhak Samaj.
- b) Upanishadas
- c) Brahmo Samaj
- d) Singh Sabha Movement
- e) Self-Respect movement
- f) Devband Movement

Q.3 Short questions (any two out of four) 16

- a) State the contribution of Chishti Silsila.
- b) Explain the work of Mahavir Swami.
- c) Write information about Arya Samaj
- d) Give information about Prarthana samaj.

Q.4 Write detail answer of the following question. (Any one) 16

- a) Review Buddhism through the teachings of Gautama Buddha.
- b) Give information about Muslim reformist movement.

Q.5 Write the detail answer of following question? 16

Summarize the impact of the Bhakti Panth movement by giving a brief account of the saint in the Bhakti Panth movement.

- 9) छत्रपती शिवाजी महाराजांनी जमीनीचे मोजमाप करण्यासाठी ---- चा वापर केला होता.
 अ) रस्सी
 ब) तागाची दोरी
 क) लोखंडी साखळी
 ड) शिवशाही काठी
- 10) शिवकालीन किल्ले प्रशासनात ---- हा प्रमुख अधिकारी होता.
 अ) कारखानीस
 ब) सबनीस
 क) हवालदार
 ड) तटसरनौबत
- 11) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या जन्मावेळच्या दुष्काळाची ओळख ---- अशी आहे.
 अ) थोरला दुष्काळ
 ब) मधला दुष्काळ
 क) धाकला दुष्काळ
 ड) रडीचा दुष्काळ
- 12) पेशवेकाळात केंद्रीय सचिवालय ---- म्हणून ओळखले जाई.
 अ) हुजूर पागा
 ब) सदर
 क) सज्जा
 ड) दरबान
- 13) मराठा राजवटीतील ---- हे शहर पैठणी साडयांसाठी प्रसिद्ध होते.
 अ) कोल्हापूर
 ब) सोलापूर
 क) पैठण
 ड) नांदेड
- 14) पेशवाईतील जरी-पटका नाणी ---- येथील टांकसाळीत तयार केली जात होती.
 अ) नाशिक
 ब) कोल्हापूर
 क) सोलापूर
 ड) रांजणगाव
- 15) मराठाकालीन व्यापारात ---- जिल्हयातील राजापूर हे महत्त्वाचे व्यापारी बंदर होते.
 अ) सिंधुदुर्ग
 ब) रायगड
 क) रत्नागिरी
 ड) ठाणे
- 16) ---- व्यापारी हुंडी मध्ये सादर करताच ताबडतोब ग्राहकाला रोख रक्कम द्यावी लागत असे.
 अ) लहानी
 ब) दर्शनी
 क) मुदती
 ड) वरात

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) मराठा कालखंडाच्या इतिहास अभ्यासासाठी उपयुक्त परकीय प्रवाशांची प्रवासवर्णने कोणकोणती आहेत?
- ब) मराठाकालीन इतिहासलेखनात सेतू माधवराव पगडी यांचे सांगा.
- क) मराठाकालीन सैन्य दलाची माहिती सांगा.
- ड) मराठाकालीन जमीन महसूल पध्दती कशी होती?
- इ) मराठा कालखंडातील प्रमुख व्यापारी केंद्रांची माहिती लिहा.
- ई) मराठा कालखंडात प्रचलित पेढी व्यवहाराची माहिती सांगा.

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

16

- अ) मराठा कालीन इतिहास लेखनात वि. का. राजवाडे यांचे योगदान
- ब) मराठाकालीन मुलकी प्रशासन व्यवस्था
- क) मराठा राजवटीतील पिक रचना
- ड) मराठा कालखंडातील व्यापार

प्र.4 मराठाकालीन इतिहास अभ्यासाची मराठी व संस्कृत भाषेतील विविध साधनांची चर्चा करा. **16**

किंवा

मराठा कालीन प्रमुख उद्योगधंद्यांची विस्तृत माहिती लिहा.

प्र.5 मराठा राजमंडळाच्या कार्याचा आढावा घ्या. **16**

- 10) _____ was the chief officer in the fort administration during the Shivkal.
a) Karkhanis b) Sabnis
c) Hawaldar d) Tatsarnoubat
- 11) The famine at the birth of Chhatrapati Shivaji Maharaj is known as _____.
a) Big Famine b) Middle Famine
c) Elder famine d) Rudy famine
- 12) During the Peshwa period, the Central Secretariat was known as _____.
a) Hujur Paga b) Sadar
c) Sajjaa d) Darban
- 13) _____ city was famous for Paithni sarees during Maratha rule.
a) Kolhapur b) Solapur
c) Paithan d) Nanded
- 14) The Jari-Patka coins of Peshwa were minted at _____.
a) Nashik b) Kolhapur
c) Solapur d) Ranjangaon
- 15) Rajapur was an important trading port in the district of _____ during Maratha time.
a) Sindhudurg b) Raigad
c) Ratnagiri d) Thane
- 16) The merchant had to pay cash immediately to the customer as soon as it was presented _____ hundi.
a) Lahani b) Darshani
c) Mudati d) Varat

Q.2 Write short answers on any four of the following. 16

- a) Which are the travelogues of foreign travelers useful for studying the history of the Maratha period?
b) Mention the contribution of Setu Madhavrao Pagdi in Maratha historiography.
c) Explain the military system of Maratha period.
d) How was the land revenue system during the Maratha period?
e) Write information about the major trading centers of the Maratha period.
f) Give information about Pedhi practice prevalent in Maratha period.

Q.3 Write short notes on any two of the following. 16

- a) V.K. Rajwade's contribution in Maratha Historiography
b) Civil administration system during Maratha period
c) Crop composition during Maratha rule
d) Trade in the Maratha Period

Q.4 Discuss the various sources of Marathi and Sanskrit language to study the history of Maratha period. 16

OR

Write a detailed description of the major industries of the Maratha period.

Q.5 Review the work of the Maratha Confederacy. 16

- 10) 12 मे 1875 रोजी शेतकऱ्यांनी पहिला उठाव ---- या ठिकाणी केला.
 अ) अहमदनगर ब) सातारा
 क) सुपे ड) सोलापूर
- 11) महात्मा फुले यांनी ---- ची स्थापना केली.
 अ) प्रार्थनासमाज ब) आर्यसमाज
 क) ब्राह्मोसमाज ड) सत्यशोधक
- 12) ---- यांना मुंबईतील थोर कामगार नेते म्हणून ओळखले जाते.
 अ) नारायण मेघाजी लोखंडे ब) नारायण पवार
 क) वामन रणदिवे ड) भाई चौधरी
- 13) शेतकरी कामगार पक्षाची स्थापना ---- येथे करण्यात आली.
 अ) नागपूर ब) पुणे
 क) मुंबई ड) दिल्ली
- 14) महाराष्ट्रात कोणाच्या नेतृत्वात ब्राह्मणेतर चळवळ झाली.
 अ) राजर्षी शाहू महाराज ब) लोकमान्य टिळक
 क) आचार्य आगरकर ड) लोकहितवादी
- 15) ---- हे ब्राह्मणेतर चळवळीचे प्रमुख केंद्र होते.
 अ) पुणे ब) कोल्हापूर
 क) सोलापूर ड) मुंबई
- 16) बहिष्कृत हितकारिणी सभेची स्थापना ---- यांनी केली.
 अ) महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे ब) कर्मवीर भाऊराव पाटील
 क) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर ड) डॉ. पंजाबराव शिंदे

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16

- अ) रयतवारी पद्धतीविषयी माहिती लिहा?
 ब) केशवपन प्रथा म्हणजे काय?
 क) एल्फिन्स्टनने केलेल्या सुधारणा सांगा?
 ड) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील आर्थिक पार्श्वभूमी सांगा?
 इ) महाराष्ट्रातील कोळ्यांचे उठाव
 ई) कामगार चळवळीच्या उदयाची कारणे सांगा?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16

- अ) वेदोक्त प्रकरणाविषयी माहिती लिहा.?
 ब) डेक्कन प्रशासन पद्धती
 क) महाडचा सत्याग्रह
 ड) उमाजी नाईक यांचे कार्य

प्र.4 ब्रिटीश राजवटीतील महाराष्ट्रातील शिक्षण विषयक सुधारणांची सविस्तर माहिती द्या? 16

किंवा

शेतकरी चळवळीच्या उदयाची कारणे सांगा?

प्र.5 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील सामाजिक व राजकीय परिस्थिती वर्णन करा.? 16

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY**

Modern Maharashtra (1818 A.D. – 1990 A.D.) (MA01302)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. **16**

- 1) Elphinstone introduced _____ land revenue system in Maharashtra.

a) Mahalwari	b) Lilav
c) Kayamdhara	d) Rayatwari
- 2) Downfall of Maratha power in _____.

a) 1808	b) 1818
c) 1828	d) 1838
- 3) What is the head of Ramoshi called?

a) Naik	b) Paik
c) Thanadar	d) Kileedar
- 4) The Villages in Maharashtra before the British were _____.

a) Poor	b) Self sufficient
c) Dependent	d) Rich
- 5) Umaji Naik was born in _____.

a) 1792	b) 1791
c) 1794	d) 1795
- 6) The Bombay Education Society was established at _____.

a) Pune	b) Satara
c) Mumbai	d) Nagpur
- 7) Which newspaper was started by Gopalbaba Valangkar to fight against Untouchability?

a) Kesari	b) Vital Vidhwanshak
c) Samna	d) Darpan
- 8) Before the British period _____ class in the Maharashtra was called as Mirasdar.

a) Landless	b) Landholder
c) Worker	d) Jahagirdar
- 9) _____ was introduced the theory of filtration in the Indian education system.

a) Lord Canning	b) Lord Ripon
c) Lord Macaulay	d) Lord Lytton
- 10) On 12 May 1875, the farmers staged their first Uprising at _____.

a) Ahmadnagar	b) Satara
c) Supe	d) Solapur
- 11) Mahatma Phule established _____.

a) Prarthana Samaj	b) Arya Samaj
c) Brahmo Samaj	d) Satyashodhak Samaj

- 12) _____ is known as great labour leader in Mumbai.
a) Narayan Meghaji Lokhande b) Narayan Pawar
c) Waman Randive d) Bhai Choudhari
- 13) Peasant Workers Party was founded at _____.
a) Nagpur b) Pune
c) Mumbai d) Delhi
- 14) Under whose leadership was the non-Brahmin movement in Maharashtra?
a) Rajshri Shahu Maharaj b) Lokmanya Tilak
c) Acharya Aagarkar d) Lokhitwadi
- 15) _____ it was a major centre of non-Brahmin movement.
a) Pune b) Kolhapur
c) Solapur d) Mumbai
- 16) Bahishkrit Hitakarini Sabha was established by _____.
a) Maharshi Vitthal Ramaji Shinde b) Karmveer Bhaurao Patil
c) Dr. Babasaheb Ambedkar d) Dr. Panjabrao Shinde

Q.2 Write Short Answers (Any Four)**16**

- a) Write information about Raytwari Revenue System.
b) What is the Practice of Keshavapan?
c) Explain the reforms of lord Elphinstone.
d) Economic Condition in Maharashtra early 19th Century.
e) Koli uprising in Maharashtra.
f) Explain the reasons for the rise of the labour movement.

Q.3 Write any two of the following.**16**

- a) Write information about Vedokta case.
b) Deccan Administrative System
c) Mahad satyagraha
d) Describe the work of Umaji Naik.

Q.4 Inform the Educational Developments in Maharashtra in British rule.**16****OR**

Explain the causes of rise of the peasant movement.

Q.5 Describe the social and political situation in Maharashtra in the 19th century?**16**

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (History) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Research Methodology (MA01303)**

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) कोणत्याही संशोधनाची सखोलता कशी तपासणार?
अ) संशोधनाचे शिर्षक
ब) संशोधनाचा कालावधी
क) संशोधनाची उद्दिष्ट्ये
ड) संशोधनाचा एकूण खर्च
- 2) संशोधन प्रक्रियेत गृहितके नंतर ---- चा वापर केला जातो.
अ) उद्दिष्टांचे विधान
ब) तथ्याचे विश्लेषण
क) संशोधन साधनांची निवड
ड) तथ्य संकलन
- 3) ---- यांनी प्रश्नावली भरली पाहिजे.
अ) प्रतिसादक
ब) सर्वजन
क) प्रगणक
ड) यापैकी नाही
- 4) ---- हे संशोधन अहवालाचे पहिले पान आहे.
अ) परिशिष्ट
ब) संदर्भग्रंथसूची
क) अनुक्रमणिका
ड) शिर्षक पान
- 5) संशोधन या शब्दाची उत्पत्ती ---- या फ्रेंच शब्दापासून झालेली आहे.
अ) रिसर्च
ब) रिसेर्च
क) रिसोरर्च
ड) रिसेरच
- 6) संशोधन हे ---- संबंधीत आहे.
अ) नविन कल्पनेचा शोध घेणे
ब) समस्येचे निराकरण
क) समस्येचा तपास घेणे
ड) वरील सर्व
- 7) संशोधन करण्यापाठीमागे काय हेतू आहे?
अ) समस्या ओळखणे
ब) उपाय शोधने
क) अ आणि ब दोन्ही
ड) वरील पैकी नाही
- 8) ---- ही संशोधन प्रक्रियेची पहिली पायरी आहे.
अ) संशोधन समस्येची ओळख
ब) साहित्याचे पुनरावलोकन
क) संशोधन आराखडा
ड) तथ्याचे विश्लेषण
- 9) ---- ही साहित्याच्या पुनरावलोकनाची गरज आहे.
अ) नियोजन
ब) स्पष्टलिखान
क) सुंदर हस्ताक्षर
ड) वरीलपैकी सर्व

- 10) ——— म्हणजे संशोधन योजना होय.
 अ) तपशिलवार सांगणे
 ब) इतर संशोधकाचे पुनरावलोकन व प्रतिक्रिया देणे
 क) संशोधनाच्या अभ्यासासाठी तर्कशुद्ध मांडणी
 ड) वरील सर्व
- 11) संशोधन अभ्यासात प्रथम तथ्याचे संकलन करणे म्हणजे ——— तथ्य होय.
 अ) दुय्यम
 ब) प्राथमिक
 क) मुलाखत
 ड) प्रश्नावली
- 12) 'मेथड्स इन सोशल रिसर्च' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
 अ) केल्विन
 ब) सी. आर. कोठारी
 क) गुड आणि हॉट
 ड) विल्किन्सन
- 13) ——— हे संशोधनाच्या नैतिकतेत समाविष्ट नाही.
 अ) अखंडता
 ब) प्रामाणिकपणा
 क) उदिष्टये
 ड) व्यक्तिनिष्ठता
- 14) संशोधन अहवालाचे घटक कोणते?
 अ) संशोधन समस्येचे वर्णन
 ब) संशोधन अध्ययनाचा उद्देश
 क) विश्लेषण आणि संशोधनाचे निष्कर्ष
 ड) वरील सर्व
- 15) ——— म्हणतो 'तथ्य निरीक्षणावर आधारलेल्या आणि भविष्यकालीन संशोधनाला प्रोत्साहन देणाऱ्या अनुमानाला गृहितकृत्य असे म्हणतात'.
 अ) वेब्सटर शब्दकोश
 ब) डॉ. कोठारी
 क) गुडे आणि हॉट
 ड) मोरी
- 16) गृहितकृत्यांची उपयुक्तता कोणती आहे?
 अ) संशोधनाला मार्गदर्शन
 ब) विशिष्ट घटकांच्या निवडीला सहाय्यक
 क) विशिष्ट निष्कर्ष काढण्यासाठी उपयुक्त
 ड) वरील सर्व

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

- अ) संशोधनाचे महत्त्व
 ब) संशोधनातील संगणक उपयोगाचे महत्त्व काय?
 क) मिडिया आणि वृत्तपत्रे
 ड) गृहितके म्हणजे काय?
 इ) समस्या सुत्रणाचा अर्थ
 ई) मौखिक साधने

16

- प्र.3** खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **16**
- अ) तथ्याचे प्रकार
ब) चांगल्या संशोधनाची गुणवैशिष्ट्ये
क) संशोधन पध्दतीच्या पायऱ्या
ड) बहिरंग परिक्षण
- प्र.4** इतिहासाची प्राथमिक संदर्भ साधने सविस्तर सांगा. **16**
किंवा
अहवाल लेखनाची उद्दिष्ट्ये सांगा.
- प्र.5** संशोधन म्हणजे काय? संशोधनाचे प्रकार स्पष्ट करा. **16**

Seat No.	
-------------	--

M.A. (History) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Research Methodology (MA01303)

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer the following question by choosing the correct options. 16

- 1) How to judge the depth of any research?
 - a) By Research title
 - b) By Research Duration
 - c) By Research objectives
 - d) By total expenditure on Research
- 2) In the process of conducting research 'Formulation of Hypothesis' is followed by _____.
 - a) Statement of objectives
 - b) Analysis of Data
 - c) Selection of Research tools
 - d) Collection of Data
- 3) Questionnaire is filled by _____.
 - a) Respondent
 - b) Everybody
 - c) Enumerator
 - d) None of the above
- 4) The first page of the research report is _____.
 - a) Appendix
 - b) Bibliography
 - c) Index
 - d) Title page
- 5) The word research is derived from the French word _____.
 - a) Research
 - b) Recerch
 - c) Resourch
 - d) Riserch
- 6) Research is related with _____.
 - a) Discovery of new idea
 - b) Solution of a problem
 - c) Investigation of a problem
 - d) All of the above
- 7) What is the purpose of doing research?
 - a) To identify problem
 - b) To find the solution
 - c) Both A and B
 - d) None of these
- 8) First stage of research process is _____.
 - a) Identification of research problem
 - b) Review of literature
 - c) Research design
 - d) Analysis of data
- 9) A literature review requires _____.
 - a) Planning
 - b) Clear writing
 - c) Good writing
 - d) All of the above

- 10) A research plan _____?
a) Should be detailed
b) Should be given to other for review and comments
c) Sets out the rationale for a research study
d) All of the above
- 11) The data that is always collected first in a research study is called _____ data.
a) Secondary
b) Primary
c) Interview
d) Questionnaires
- 12) Who was the author of the book named 'Methods in social Research'?
a) Kerlinger
b) C. R. Kothari
c) Good and Hat
d) Wilkinson
- 13) Research ethics do not include _____.
a) Integrity
b) Honesty
c) Objectivity
d) Subjectivity
- 14) Which of the contents of Research Report?
a) Description of Research Problem
b) Object of Research study
c) Analysis and conclusions of research
d) All of the above
- 15) _____ says, that 'A proposition which can be put to test to determine validity and is useful for further research'.
a) Webster Dictionary
b) Dr. Kothari
c) Gude and Hot
d) Mori
- 16) Which of the Utility of Hypothesis?
a) Guide to Research
b) Helpful to Selection to specific factors
c) Helpful to drawing specific conclusions
d) All of the above

Q.2 Write a short answer of the following questions. (Any Four) 16

- a) Significance of Research
- b) What is importance of the computer Application in Research.
- c) Media and Newspaper
- d) What is Hypothesis?
- e) Meaning of Research problem
- f) Oral sources

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) 16

- a) Type of Data
- b) Qualities of Good Research
- c) Steps of Research Methodology
- d) External criticism.

Q.4 Describe the primary sources for History. 16

OR

Describe the objectives of Report writing.

Q.5 What is Research? Explain the types of Research. 16

Seat No.	
----------	--

M.A. (History) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Women In Indian History (MA01304)

Day & Date: Thursday, 11-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
4) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1 योग्य पर्यायांची निवडून विधाने पूर्ण करा.

16

- 1) 'स्त्री पुरुष तुलना' हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
अ) सावित्रीबाई फुले ब) ताराबाई शिंदे
क) पंडिता रमाबाई ड) रमाबाई आंबेडकर
- 2) 'फेमिनिझम' हा मूळ शब्द ---- भाषेतील आहे.
अ) रोमन ब) ग्रीक
क) लॅटिन ड) इंग्रजी
- 3) संत मीराबाईने ---- यांना आपले गुरु मानले.
अ) रामानंद ब) सूरदास
क) कबीर ड) रैदास
- 4) 'दुहेरी व्यवस्था सिद्धांत' ---- यांनी मांडला.
अ) उदारमतवादी ब) मार्क्सवादी
क) समाजवादी ड) जहालवादी
- 5) रोजनिशी हे ---- काळातील संदर्भ साधन आहे.
अ) प्राचीन ब) मध्ययुगीन
क) प्रागैतिहासिक ड) आधुनिक
- 6) 'शारदासदन' ही संस्था ---- यांनी सुरु केली.
अ) सावित्रीबाई फुले ब) ज्योतिबा फुले
क) रमाबाई आंबेडकर ड) पंडिता रमाबाई
- 7) सेकण्ड व्हें ऑफ फेमिनिझम' हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
अ) केट मिलेट ब) सेलेमा जेम्स
क) सिमोन-द-बुवा ड) जोसेफाईन
- 8) भारतातील स्त्रियांच्या स्थिती व दर्जाचा अभ्यास करण्यासाठी ---- यांच्या अध्यक्षतेखाली एक राष्ट्रीय समिती स्थापन करण्यात आली होती.
अ) सरोजिनी नायडू ब) श्रीमती फुलरेणू गुहा
क) इंदिरा गांधी ड) प्रतिभाताई पाटील

- 9) स्त्री मुक्तीची आद्य प्रणेती म्हणून ---- यांचा उल्लेख होतो.
 अ) गार्गी ब) अदिती
 क) घोषा ड) इंद्राणी
- 10) त्रिपिटके हे ---- धर्मातील साहित्य आहे.
 अ) बौद्ध ब) जैन
 क) हिंदू ड) शीख
- 11) 'वोदुआ' या शब्दाचा अर्थ ---- असा होतो.
 अ) लेखन करणारी स्त्री ब) वाचन करणारी स्त्री
 क) भाषण करणारी स्त्री ड) काम करणारी स्त्री
- 12) वर्धमान महावीरांच्या आईचे नाव ---- होते.
 अ) गौतमी ब) त्रिशला
 क) आम्रपाली ड) राजमती
- 13) 'लंगर' ही संकल्पना ---- यांनी प्रत्यक्षात आणली.
 अ) माता थिवी ब) माता गुजरी
 क) माता अजीतकौर ड) बीबी नानकी
- 14) हिंदू धर्मानुसार व्यक्तीच्या जीवनात ---- संस्कार महत्वपूर्ण मानले जातात.
 अ) 12 ब) 14
 क) 16 ड) 18
- 15) 'वैदिक काळ हा स्त्रियांसाठी सुवर्णयुग होते' असे मत ---- यांनी मांडले आहे.
 अ) डॉ. आळतेकर ब) उमा चक्रवर्ती
 क) रोमिला थापर ड) यापैकी नाही
- 16) भारतीय घटनेत समानतेचा अधिकार ---- या कलमानुसार देण्यात आला आहे.
 अ) कलम 12 ब) कलम 13
 क) कलम 14 ड) कलम 20

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) डॉ. आळतेकर यांचे स्त्रीविषयक विचार सांगा.
 ब) मुस्लीम धर्मातील रूढी परंपरेविषयी थोडक्यात माहिती सांगा.
 क) जैन साहित्यातील स्त्री संदर्भ साधनांची माहिती सांगा.
 ड) मुघल काळातील स्त्रियांची कौटुंबिक परिस्थिती सांगा.
 इ) सती पद्धती विषयी थोडक्यात माहिती सांगा.
 ई) ख्रिश्चन धर्मातील स्त्रियांची स्थिती सांगा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) आदिवासी स्त्रियांची सद्यस्थिती स्पष्ट करा.
 ब) भारतीय राज्यघटनेतील स्त्रियांचे मुलभूत हक्क स्पष्ट करा.
 क) जैन धर्माचा स्त्री विषयक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
 ड) हिंदू धर्म आणि स्त्री यावर चर्चा करा.

- प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 16
आधुनिक काळातील स्त्रियांच्या प्रगतीचा आढावा घ्या.
किंवा
भारतीय संसदेतील स्त्रियांच्या योगदानाची चर्चा करा.
- प्र.5 स्त्रीवाद म्हणजे काय? त्याबाबत मार्क्सवादी दृष्टीकोनाची चर्चा करा. 16

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Women In Indian History (MA01304)**

Day & Date: Thursday, 11-01-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Use of stencil is allowed.
4) Draw diagram wherever necessary.

Q.1 Choose the correct alternative.

16

- 1) _____ Wrote a famous book 'Shtri-Purush Tulna'.
a) Savitribai Phule b) Tarabai Shinde
c) Pandita Ramabai d) Ramabai Ambedkar
- 2) Feminism word is origin in _____ Language.
a) Roman b) Greek
c) Latin d) English
- 3) _____ Sanskar are most imported in the life of Hindu community.
a) 12 b) 14
c) 16 d) 18
- 4) 'Dual System Theory' Introduced by _____.
a) Liberalism b) Marxism
c) Socialism d) Radical
- 5) The dairy is a source of _____ period.
a) Ancient b) Medieval
c) Pre-historic d) Modern
- 6) _____ Established institution of 'Shardasadan'.
a) Savitribai Phule b) Jyotiba Phule
c) Ramabai Ambedkar d) Pandita Ramabai
- 7) The book 'Second wave of Feminism' was written by _____.
a) Kate Millette b) Selema James
c) Simone de Beauviov d) Josephine
- 8) To study the position and status of women in India, a national committee was formed under the chairmanship of _____.
a) Sarojini Naidu b) Smt. Fulrenu Guha
c) Indira Gandhi d) Pratibhatai Patil
- 9) _____ As the first pioneer of women's emancipation.
a) Gargi b) Aditi
c) Ghosha d) Indrani
- 10) 'Tripitaka' is the literature of the _____ religion.
a) Bouddha b) Jain
c) Hindu d) Shikh
- 11) The meaning of the word Odua is _____.
a) A writing women b) A reading women
c) A speaking women d) A working women

- 12) _____ Was the Vardhman Mahavir's mother name.
 a) Gautami b) Trishala
 c) Aamrapali d) Rajmati
- 13) The concept of 'Langar' was brought into reality by _____.
 a) Mother Thivi b) Mother Gujar
 c) Mother Ajitkaur d) Bibi Nanaki
- 14) _____ Sanskar are most imported in the life of Hindu community.
 a) 12 b) 14
 c) 16 d) 18
- 15) 'Vedic period was a golden age for women' opined by _____.
 a) Dr. Aaltekhar b) Uma Chakravarti
 c) Romila Thapar d) None of these
- 16) The right to equality in the Indian constitution is given under this _____ Article.
 a) Article 12 b) Article 13
 c) Article 14 d) Article 20

Q.2 Write short answers. (Any Four) 16

- a) State about Dr. Aaltekars thoughts on women?
 b) Give brief information about traditional customs in Muslim religion?
 c) Describe the feminine references in Jainism literature?
 d) Give information about women saints of Mughal period?
 e) State brief information on Sati System?
 f) Explain Women Condition in Christen religion?

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) 16

- a) Explain the current Tribal Women's Status?
 b) Explain the fundamental rights of women in the Indian constitution?
 c) Explain the feminist view of Jainism?
 d) Discuss the Women and Hindu Religion?

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) 16

Review the progress of women in modern period?

OR

Discuss the contribution of women in Indian parliament?

Q.5 Answer the following question in detail. 16

What is feminism? Discuss the Marxist view of feminism?

Seat No.	
----------	--

M.A. (History) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
The Thoughts of Mahatma Phule and Dr. Babasaheb Ambedkar
(Mahatma Phule) (MA01305)

Day & Date: Thursday, 11-01-2024
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) म. फुले यांचे मूळ गाव ——— होते?

अ) पिंपरी	ब) महापूर
क) कटगुण	ड) चाफेवाडी
- 2) 1927 मध्ये 'सत्यशोधक समाजा' चे सचिव म्हणून ——— समाजाचे नेतृत्व केले.

अ) ताराबाई शिंदे	ब) सावित्रीबाई फुले
क) मुक्ता साळवे	ड) सावित्रीबाई रोडे
- 3) महात्मा फुले यांनी ——— नाटक 1955 मध्ये लिहिले.

अ) सत्सार	ब) अखंड
क) तृतीय रत्न	ड) ब्राह्मणाचे कसब
- 4) जोतिबा फुले यांना महात्मा ही पदवी कोणी दिली?

अ) व्ही.के. वडेकर	ब) गाडगे महाराज
क) शाहू महाराज	ड) डॉ. बी.आर. आंबेडकर
- 5) सत्यशोधक समाजाची स्थापना ——— येथे झाली.

अ) मुंबई	ब) पुणे
क) नागपूर	ड) वाई
- 6) बॉम्बे प्रेसिडेन्सी असोसिएशनचे संस्थापक कोण आहेत?

अ) निक्सन	ब) एल्फिनस्टन
क) फिरोजशाह मेहता	ड) विल्यम जॉन
- 7) ——— यांनी सत्याला धर्म मानले.

अ) म. गांधी	ब) महावीर
क) म. फुले	ड) यापैकी नाही
- 8) महात्मा फुले यांनी शारीरिक शिक्षण ——— कडून घेतले.

अ) भाऊ लाड	ब) लहूजी साळवे
क) दादोबा तर्खडकर	ड) यापैकी नाही

- 9) ---- या ग्रंथात म. फुले यांनी शिक्षणाचे महत्त्व सांगितले आहे.
 अ) श्यामची आई ब) जमीर
 क) तृतीय रत्न ड) शेतकऱ्याचा असूड
- 10) सर्वसाक्ष जगपती, त्याला नको मध्यस्ती कोणाची, हे ब्रीदवाक्य कोणाचे आहे.
 अ) आर्यसमाज ब) सत्यशोधक समाज
 क) ब्राम्होसमाज ड) प्रार्थना समाज
- 11) म. फुले यांना हिंदुस्थानाचा वाशिंग्टन असे कोणी संबोधले?
 अ) सयाजीराव गायकवाड ब) शाहू महाराज
 क) गाडगे महाराज ड) यापैकी नाही
- 12) ---- रोजी मुलींची पहिली शाळा सुरू केली.
 अ) 1 जानेवारी 1944 ब) 1 जानेवारी 1945
 क) 1 जानेवारी 1947 ड) 1 जानेवारी 1948
- 13) म. फुले यांना महाराष्ट्राचे ---- असे म्हणतात.
 अ) मार्टिन ल्युथर किंग ब) गाडगे महाराज
 क) डॉ. बी. आर. आंबेडकर ड) शाहू महाराज
- 14) ---- येथे बॉम्बे एज्युकेशन सोसायटीची स्थापना करण्यात आली.
 अ) दिल्ली ब) मुंबई
 क) कोलकत्ता ड) मद्रास
- 15) हंटर एज्युकेशन कमिशनची नियुक्ती कोणी केली?
 अ) लॉर्ड मिंटो ब) लॉर्ड डलहौसी
 क) लॉर्ड रिपन ड) लॉर्ड कर्झन
- 16) महात्मा फूले यांच्या इतिहासविषयक विचारांचा मुख्य भाग कोणता होता?
 अ) मानवी हक्क ब) निसर्ग
 क) शोध ड) यातील काहीही नाही

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) पारंपारिक शिक्षण प्रणाली
 ब) बॉम्बे प्रेसिडेन्सी मधील शिक्षण
 क) धार्मिक तत्वज्ञान
 ड) सत्यशोधक समाज
 इ) जातिव्यवस्था
 ई) वसाहतीक अर्थव्यवस्था

प्र.3 टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

16

- अ) ब्रिटिश धोरणांचा आर्थिक परिणाम
 ब) शिक्षण आणि सामाजिक बदल
 क) 19 व्या शतकातील सामाजिक स्थिती
 ड) महिलांची स्थिती

- प्र.4** खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) **16**
महात्मा फुले यांचे आर्थिक विचार स्पष्ट करा.
किंवा
महात्मा फुले यांच्या धार्मिक विचारांचे वर्णन करा.
- प्र.5** महात्मा फुले यांचे शैक्षणिक कार्य आणि विचार स्पष्ट करा. **16**

Seat
No.

M.A. (History) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
The Thoughts of Mahatma Phule and Dr. Babasaheb Ambedkar
(Mahatma Phule) (MA01305)

Day & Date: Thursday, 11-01-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct options.**16**

- 1) M. Phule's native village was _____.
 - a) Pimpri
 - b) Mahapur
 - c) Katgun
 - d) Chafewadi
- 2) _____ led the society as the secretary of 'Satyashodhak Samaj' in 1927.
 - a) Tarabai Shinde
 - b) Savitribai Phule
 - c) Mukata Salve
 - d) Savitribai Rode
- 3) Mahatma Phule wrote the _____ play in 1955.
 - a) Satsar
 - b) Akhand
 - c) Trutiya Ratna
 - d) Brahmanache Kasab
- 4) Who gave the title Mahatma to Jotiba Phule?
 - a) V.K. Vadekar
 - b) Gadage Maharaj
 - c) Shahu Maharaj
 - d) Dr. B.R. Ambedkar
- 5) Satyashodhak Samaj was established in _____.
 - a) Mumbai
 - b) Pune
 - c) Nagpur
 - d) Wai
- 6) Who is the founder of Bombay presidency Association?
 - a) Nixon
 - b) Elphinstone
 - c) Pheroza Shah Mehta
 - d) William Jones
- 7) _____ considered the truth as religion.
 - a) M. Gandhi
 - b) Mahaveer
 - c) M. Phule
 - d) None of these
- 8) Mahatma Phule took physical education from _____.
 - a) Bhau Lad
 - b) Lahaji Salve
 - c) Dadoba Tarkhadkar
 - d) None of these
- 9) _____ In the book, M. Phule has stated the importance of education.
 - a) Shamchi Aai
 - b) Jameer
 - c) Trutiya Ratna
 - d) Shetakaryacha Asud
- 10) All know about world creator, who does not want to mediate, whose motto is this.
 - a) Arya Samaj
 - b) Satyashodhak Samaj
 - c) Brahmo Samaj
 - d) Prarthana Samaj
- 11) Who called M. Phule the Washington of India?
 - a) Sayajirao Gaikwad
 - b) Shahu Maharaj
 - c) Gadge Maharaj
 - d) None of these

- 12)** The first school for girls was started on _____.
a) January 1, 1944 b) January 1, 1945
c) January 1, 1947 d) January 1, 1948
- 13)** M. Phule is called _____ of Maharashtra.
a) Martin Luther King b) Gadge Maharaj
c) Dr. B. R. Ambedkar d) Shahu Maharaj
- 14)** _____ is an established Bombay Education Society.
a) Delhi b) Mumbai
c) Kolkatta d) Madras
- 15)** Who appointed the Hunter Education Commission?
a) Lord Minto b) Lord Dalhousie
c) Lord Ripon d) Lord Curzon
- 16)** What was the core part of Mahatma Phule's thinking of History?
a) Human Right b) Nature
c) Search d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four)

16

- a) Traditional Education System
b) Education in Bombay Presidency
c) Religious Philosophy
d) Satyashodhak Samaj
e) Caste System
f) Colonial Economy

Q.3 Write short notes. (Any Two)

16

- a) Economic Impact of British Policies
b) Education and Social Change
c) Social condition in 19th Century
d) Condition of Women

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)

16

Explain the Economic thought of Mahatma Phule.

OR

Describe the Religious Thoughts of Mahatma Phule.

Q.5 Explain the educational work and thought of Mahatma Phule.

16

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (History) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023**

Maratha History (1600 A.D. – 1818 A.D.) (Social and Cultural) (MA01401)

Day & Date: Monday, 18-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

- 1) ——— येथील शिलालेखावर 'श्री चामुंडराये करविले' ही मराठी भाषेमधील ओळ कोरलेली आहे.
अ) श्रवणबेळगोळ
ब) चेन्नई
क) पुणे
ड) जयपूर
- 2) लीळाचरित्र ग्रंथ ——— यांनी लिहिला.
अ) रघुनाथ पंडित
ब) म्हाईभट्ट
क) जयराम पिंडे
ड) कवी कलश
- 3) ——— ही खानदेशाची बोलीभाषा आहे.
अ) मारवाडी
ब) वऱ्हाडी
क) कन्नड
ड) अहिराणी
- 4) मुकुंदराज यांनी ——— हा ग्रंथ लिहिला.
अ) विवेकसिंधू
ब) अनुपुराण
क) शिवभारत
ड) आज्ञापत्र
- 5) मराठाकालीन समाज ——— वर्णात विभागला होता.
अ) दोन
ब) तीन
क) चार
ड) पाच
- 6) गावगाड्यात तेलाचे गाळप आणि विक्री करण्याचे काम ——— हा बलुतेदार करीत होता.
अ) तांबोळी
ब) तेली
क) कुंभार
ड) सोनार
- 7) मध्ययुगीन कालखंडात बलुतेदारांची संख्या ——— एवढी होती.
अ) 10
ब) 11
क) 12
ड) 13
- 8) देशस्थ आणि कोकणस्थ हा वाद ——— मध्ये होता.
अ) कोळी
ब) लिंगायत
क) साळी
ड) ब्राह्मण
- 9) संत ज्ञानेश्वर महाराजांनी ——— लिहिली.
अ) गाथा
ब) भारूड
क) ज्ञानेश्वरी
ड) लीळाचरित्र

- 10) — हे वारकरी संप्रदायाचे मुख्य दैवत होते.
 अ) विठ्ठल ब) कृष्ण
 क) राम ड) विष्णू
- 11) 'वृक्ष वल्ली आम्हा सोयरे वनचरे' हा अभंग — यांनी रचला होता.
 अ) संत एकनाथ महाराज ब) संत ज्ञानेश्वर महाराज
 क) संत तुकाराम महाराज ड) संत निवृत्ती महाराज
- 12) — हे संत सावता माळी यांची कर्मभूमी होय.
 अ) अरण ब) चौसाळा
 क) आळंदी ड) पैठण
- 13) रायगड किल्ला स्थापत्य रचनाकार म्हणून — यांना ओळखले जातात.
 अ) खंडो बल्लाळ ब) निराजी रावजी
 क) आबाजी सोनदेव ड) तानाजी मालुसरे
- 14) मराठा कालखंडातील स्थापत्य कलेवर — शैलीचा प्रभाव होता.
 अ) हेमाडपंती ब) नागर
 क) द्रविड ड) राजस्थानी
- 15) 'सुंदरा मनामध्ये भरली' ही प्रसिद्ध लावणी — यांनी लिहिली.
 अ) होनाजी बाळा ब) राम जोशी
 क) अनंत फंदी ड) सगन भाऊ
- 16) माणकोजी हा चित्रकार — पेशव्यांच्या दरबारात होता.
 अ) बाजीराव ब) माधवराव
 क) नानासाहेब ड) बालाजी विश्वनाथ

प्र.2 खालील पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16

- अ) मराठी भाषेचा विकास कसा झाला?
 ब) महानुभ पंथात निर्माण झालेल्या साहित्याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
 क) मराठा कालखंडातील जातव्यवस्थेची माहिती सांगा.
 ड) मराठाकालीन वतनदार वर्गाविषयी थोडक्यात माहिती द्या.
 इ) संत ज्ञानेश्वर महाराजांच्या कार्याची थोडक्यात माहिती द्या.
 ई) महाराष्ट्र धर्म म्हणजे काय?

प्र.3 कोणत्याही दोन प्रश्नांची विस्तृत उत्तरे लिहा. 16

- अ) संत साहित्यावर प्रकाश टाका.
 ब) मध्ययुगीन स्त्रीजीवनाची सामाजिक स्थिती कशी होती?
 क) संत तुकाराम महाराजांच्या कार्याची माहिती द्या.
 ड) मराठा कालखंडात संगीतकलेचा विकास कसा झाला होता?

प्र.4 महाराष्ट्रातील वारकरी चळवळीचे वर्णन करा. 16

किंवा

मराठा कालखंडातील स्थापत्यांचा आढावा घ्या.

प्र.5 बलुतेदारी आणि अलुतेदारी व्यवस्थेविषयी माहिती द्या. 16

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (History) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023**

Maratha History (1600 A.D. – 1818 A.D.) (Social and Cultural) (MA01401)

Day & Date: Monday, 18-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate option from the following. 16

- 1) _____ On the inscription here the line 'Sri Chamundaraye Karvile' is engraved in Marathi language.

a) Shravanbelgol	b) Chennai
c) Pune	d) Jaipur
- 2) Leela Charitra Granth was Written by _____.

a) Raghunath Pandit	b) Mhaimbhatt
c) Jairam Pinde	d) Kavi Kalash
- 3) _____ is a language of Khandesh.

a) Marwari	b) Varhadi
c) Kannada	d) Ahirani
- 4) Mukundaraj wrote _____ book.

a) Vivek Sindhu	b) Anupuran
c) Shivbharat	d) Commandment
- 5) Maratha society was divided into _____ Varnas.

a) 2	b) 3
c) 4	d) 5
- 6) _____ Balutedar was doing the job of refining and selling oil in the village cart.

a) Tamboli	b) Teli
c) Kumbhar	d) Goldsmith
- 7) During the medieval period, the number of Balutedars was _____.

a) 10	b) 11
c) 12	d) 13
- 8) The dispute between Deshastha and Konkanastha was in _____.

a) Koli	b) Lingayat
c) Sali	d) Brahmin
- 9) Saint Dnyaneshwar Maharaj wrote _____.

a) Gatha	b) Bharud
c) Dnyaneshwari	d) Leela Charitra
- 10) _____ was the main deity of the Varkari sect.

a) Vitthal	b) Krishna
c) Ram	d) Vishnu
- 11) 'Vriksha Valli Amha Soyre Vanchare' was composed by Abhang _____.

a) Saint Eknath Maharaj	b) Saint Dnyaneshwar Maharaj
c) Saint Tukaram Maharaj	d) Saint Nivriddhi Maharaj

- 12) _____ is the Karmabhumi of Saint Savata Mali.
a) Aran b) Chausala
c) Alandi d) Paithan
- 13) Raigad Fort Architects are known as _____.
a) Khando Ballal b) Niraji Raoji
c) Abaji Sondev d) Tanaji Malusare
- 14) The architecture of the Maratha period was influenced by _____ style.
a) Hemadpanti b) Nagar
c) Dravida d) Rajasthani
- 15) The famous song 'Sundara Manahan Bharli' was written by _____.
a) Honaji Bala b) Ram Joshi
c) Anant Fandi d) Sagan Bhau
- 16) Mankoji was a painter in the court of _____ Peshwa.
a) Bajirao b) Madhavrao
c) Nanasaheb d) Balaji Vishwanath

Q.2 Write short answers to any four of the following questions. 16

- a) How did Marathi language develop?
b) Write a brief account of the literature produced in Mahanubha Panth.
c) Explain the caste system in the Maratha period.
d) Give brief information about Vatandar class during Maratha period.
e) Write a brief description of Sant Dnyaneshwar Maharaj's work.
f) What is Maharashtra Dharm?

Q.3 Write detailed answers to any two questions. 16

- a) How does saint literature developed?
b) How was the social status of medieval women?
c) Give information about the work of Saint Tukaram Maharaj.
d) How was the development of music during the Maratha period?

Q.4 Describe the Warkari movement in Maharashtra. 16

OR

Review on architecture of Maratha period.

Q.5 Give information about Balutedari and Alutedari system. 16

- 10) 'बॉम्बे स्पिनिंग अँड विव्हिंग कंपनी' या नावाची कापड गिरणी कोणी स्थापन केली?
अ) कासवजी दावर
ब) दादाभाई नौरोजी
क) आर. सी. दत्त
ड) आर. सी. मुजुमदार
- 11) कोणत्या गव्हर्नर जनरलच्या काळात दळणवळण साधनात वाढ झाली?
अ) लॉर्ड कर्झन
ब) लॉर्ड डलहौसी
क) लॉर्ड डफरीन
ड) लॉर्ड रे
- 12) महाराष्ट्रातील पहिला सहकारी साखर कारखाना कोठे उभरण्यात आला?
अ) अहमदनगर
ब) पुणे
क) नाशिक
ड) नागपूर
- 13) टाटा हायड्रोलिक पॉवर सप्लाय कंपनीची स्थापना कोणी केली?
अ) दोराबजी टाटा
ब) रतन टाटा
क) कमल टाटा
ड) संजय टाटा
- 14) महाराष्ट्रात रयतवारी महसूल पद्धत कोणी सुरू केली?
अ) लॉर्ड एलफिस्टन
ब) लॉर्ड कर्झन
क) लॉर्ड डफरीन
ड) लॉर्ड रे
- 15) स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे संस्थापक कोण?
अ) डॉ. बापुजी साळुंखे
ब) कर्मवीर भाऊराव पाटील
क) विठ्ठल रामजी शिंदे
ड) पद्मश्री दादासाहेब गायकवाड
- 16) कोठारी आयोग कशा संबंधी आहे?
अ) शिक्षण
ब) व्यापार
क) उद्योग
ड) बाजारपेठा

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या. (कोणतेही चार) 16

- अ) दार कमिशन बाबत थोडक्यात माहिती द्या.
ब) कृषी उत्पादकता वाढविण्याच्या उपाययोजना सांगा.
क) नागपूर करारा बाबत थोडक्यात माहिती द्या.
ड) महाराष्ट्रातील शेती विकासासाठीचे शासकीय कार्यक्रम सांगा.
इ) महाराष्ट्रातील सहकार चळवळीची उद्दिष्टे सांगा.
ई) महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाचे [MIDC] कार्य सांगा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) 16

- अ) कापड उद्योगाची माहिती द्या.
ब) संयुक्त महाराष्ट्र समितीची उद्दिष्टे सांगा.
क) महाराष्ट्रातील सहकार चळवळीचा विकास सांगा.
ड) स्वातंत्र्योत्तर काळातील शिक्षणा संबंधी नेमलेल्या वेगवेगळ्या आयोगाची माहिती द्या.

प्र.4 खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 16

महाराष्ट्रातील सहकार चळवळीचे मूल्यमापन करा.

किंवा

महाराष्ट्रातील शेतीची उत्पादकता कमी असण्याची कारणे सांगा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 16

कोठारी आयोगाच्या शिफारशी सांगा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Modern Maharashtra (1818 A.D. – 1990 A.D.) (MA01402)**

Day & Date: Tuesday, 19-12-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative:

16

- 1) What is the important resolution of Belgaum Sahitya Sammelan of 1946?
 - a) Labour issues
 - b) Tribal issues
 - c) Sanyukt Maharashtra Resolution
 - d) Women's liberation
- 2) In what context was the JVP Committee appointed?
 - a) Linguistic regionalization problem
 - b) Labour issues
 - c) Dalit issues
 - d) Women's issues
- 3) Who was the Chairman of the State Restructuring Commission?
 - a) Pandit Nehru
 - b) Sardar Patel
 - c) Justice Fazal Ali
 - d) Dr. Babasaheb Ambedkar
- 4) When was Samyukta Maharashtra formed?
 - a) 1 May 1960
 - b) 1 May 1952
 - c) 1 May 1956
 - d) 1 May 1955
- 5) Who is the father of Rayatwari revenue System?
 - a) Lord Bentik
 - b) Thomes Manro
 - c) Lord Dalhousie
 - d) Lord Karzan
- 6) The relationship Between the government and the rayat is called a Revenue system?
 - a) Rayatwari system
 - b) Kayamdhara system
 - c) Mahalwari system
 - d) Malgujari system
- 7) When did the British rule in Maharashtra begin?
 - a) 1757
 - b) 1857
 - c) 1818
 - d) 1918
- 8) What was the effect of commercializing agriculture?
 - a) Agricultural became barren
 - b) Food shortage
 - c) Farmers became lazy
 - d) Agricultural became traditional
- 9) What was the appearance of Peshwa village?
 - a) Self-Sufficient
 - b) Bustling
 - c) Diverse Occupations
 - d) Craft Occupations
- 10) Someone founded a textile mill called Bombay Spinning and Weaving Company?
 - a) Kasavji Davar
 - b) Dadabhai Navroji
 - c) R.C. Dutt
 - d) R.C. Mujumdar

- 11) During the time of which Governor General the means of communication increased?
a) Lord Karzon
b) Lord Dalhousie
c) Lord Dufferin
d) Lord Ray
- 12) Where was the first co-operative sugar Factory in Maharashtra set up?
a) Ahmednagar
b) Pune
c) Nashik
d) Nagpur
- 13) Who founded Tata Hydraulic Power Supply Company?
a) Durbji Tata
b) Ratan Tata
c) Kamal Tata
d) Sanjay Tata
- 14) Who started Rayatwari revenue System in Maharashtra?
a) Lord Elphinstone
b) Lord Karzon
c) Lord Dufferin
d) Lord Rey
- 15) Who is the founder of Swami Vivekananda Shikshan Sanstha?
a) Dr. Bapuji Salunkhe
b) Karmaveer Bhaurao Patil
c) Vitthal Ramaji Shinde
d) Padmshri Dadasaheb Gaikwad
- 16) How is the Kothari Commission related?
a) Education
b) Trade
c) Industry
d) Markets

Q.2 Give the Short answers (Any 4)

16

- a) Give brief information about door commission.
b) Outline measures to increase agricultural productivity.
c) Give brief information about Nagpur Agreement.
d) State the government programs for agricultural development in Maharashtra.
e) State the objectives of the co-operative movement in Maharashtra.
f) State the work of Maharashtra Industrial Development Corporation.

Q.3 Answer the following Questions (Any 2)

16

- a) Inform the textile industry.
b) State the objectives of Samyukta Maharashtra Samiti.
c) Explain the development of co-operative movement in Maharashtra.
d) Inform the various commissions appointed for the post independence education.

Q.4 Give the detail answers to the following questions. (Any 1)

16

- a) Evaluate the co-operative movement in Maharashtra.
b) Explain the reasons for low productivity of agriculture in Maharashtra.

Q.5 Give the detail answers to the following question.

16

- a) Mention the recommendations of the Kothari Commission.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023**

Women in Indian History (MA01404)

Day & Date: Wednesday, 20-12-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

- 1) ——— मध्ये वेश्यावृत्ती कायदा पास करण्यात आला.
अ) 1923 ब) 1924
क) 1925 ड) 1926
- 2) घरगुती स्त्री कामगारांना संघटीत करण्याचे कार्य ——— यांनी केले.
अ) गोदावरी परुळेकर ब) ताराबाई शिंदे
क) कार्नीला सोराबजी ड) कस्तुरबा गांधी
- 3) मनुस्मृतीनुसार स्त्रीधनाचे ——— प्रकार सांगितले आहेत.
अ) 8 ब) 9
क) 6 ड) 75
- 4) 'विमेन्स व्हाईस' ही संघटना ——— येथे स्थापन झाली.
अ) मुंबई ब) मद्रास
क) दिल्ली ड) बंगलोर
- 5) ——— ही वेदकाळातील विदुषी स्त्री नाही.
अ) आपला ब) घोषा
क) गार्गी ड) कुंती
- 6) महाभारतात धृतराष्ट्राची पत्नी ——— ही प्रख्यात व विद्वान स्त्री होती.
अ) कुंती ब) माद्री
क) सत्यवती ड) गांधारी
- 7) ——— च्या सनदी कायदानुसार ब्रिटीशांनी शिक्षणासाठी दर वर्षी एक लाख रूपयाची तरतूद केली होती.
अ) 1853 ब) 1854
क) 1813 ड) 1858
- 8) 'देवलराणी' ही ——— काळातील विद्वान स्त्री होती.
अ) सुलतान ब) मुघल
क) मराठा ड) ब्रिटीश
- 9) ——— या चिटगाव कटात सामील झाल्या होत्या.
अ) कल्पना दत्त ब) उषा मेहता
क) सरला चौधराणी ड) शांती घोष

- 10) ——— आझाद हिंद फौजेतील महिला लष्करी अधिकारी होत्या.
 अ) लक्ष्मी सेहगल ब) उषा मेहता
 क) हंसा मेहता ड) विना दास
- 11) देशसेविका संघाची सुरवात ——— साली झाली.
 अ) 1930 ब) 1931
 क) 1932 ड) 1933
- 12) ——— या संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या पहिल्या महिला अध्यक्षा होत्या.
 अ) डॉ. अँनी बेझंट ब) विजयालक्ष्मी पंडित
 क) इंदिरा गांधी ड) सरोजीनी नायडू
- 13) स्थानिक स्वराज्य संस्थेमध्ये महिलांना 50% आरक्षण देणारे भारतातील हे पहिले राज्य होय.
 अ) गुजरात ब) पंजाब
 क) महाराष्ट्र ड) कर्नाटक
- 14) ——— हे वर्ष महिला वर्ष म्हणून साजरे करण्यात आले.
 अ) 1991 ब) 1956
 क) 1970 ड) 1975
- 15) 1905 मध्ये क्रांतिवीर ——— यांच्या प्रेरणेने नाशिक येथे 'आत्मनिष्ठ युवती संघ' स्त्री संघटना स्थापन झाली.
 अ) उमाजी नाईक ब) भगतसिंग
 क) बाबाराव सावरकर ड) खुदिराम बोस
- 16) पांडूची पत्नी ——— हि महाभारतातील विद्वान स्त्री होती.
 अ) गांधारी ब) अहिल्या
 क) कुंती ड) आंबा

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) असंघटीत क्षेत्रातील महिलांविषयी माहिती द्या.
 ब) स्त्रीधन व स्त्रियांचा मालमत्ता हक्क स्पष्ट करा.
 क) रामायण व महाभारतकालीन स्त्रियांची स्थिती सांगा.
 ड) राधाकृष्णन आयोगातील तरतुदी सांगा.
 इ) असहकार चळवळीतील स्त्रियांचा सहभाग सांगा.
 ई) कापड गिरण्यातील स्त्रियांचे कार्य सांगा.

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

16

- अ) घरगुती व कृषीक्षेत्रातील स्त्रियांची कामे
 ब) मुघलकालीन स्त्री शिक्षण
 क) क्रांतिकारी चळवळीतील स्त्रिया
 ड) प्रादेशिक महिला संघटना

- प्र.4** वसाहतकालीन स्त्री संघटनेच्या प्रगतिची माहिती द्या. **16**
किंवा
स्वातंत्र्योत्तर स्त्रीशिक्षणाचा आढावा घ्या.
- प्र.5** भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यातील महात्मा गांधींच्या नेतृत्वाखालील स्त्रियांच्या सहभागाची चर्चा करा. **16**

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023**

Women in Indian History (MA01404)

Day & Date: Wednesday, 20-12-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct options.

16

- 1) Prostitute act was passed in _____.
 - a) 1923
 - b) 1924
 - c) 1925
 - d) 1926
- 2) _____ organized the domestic maid servants.
 - a) Godavari Parulekar
 - b) Tarabai Shinde
 - c) Karnila Sorabatti
 - d) Kasturba Gandhi
- 3) Manusmriti Introduced _____ types of Stridhan
 - a) 8
 - b) 9
 - c) 6
 - d) 5
- 4) 'Women's Voice' organization _____ was established.
 - a) Mumbai
 - b) Madras
 - c) Delhi
 - d) Bangalore
- 5) _____ was not a scholar women in Vedic period.
 - a) Apala
 - b) Ghosha
 - c) Gargi
 - d) Kunti
- 6) Dhrutrashtas wife _____ was a famous and Scholar women in Mahabharat
 - a) Kunti
 - b) Madri
 - c) Satyawati
 - d) Gandhari
- 7) British Ordered one lakh rupees for education every year by _____ charter act.
 - a) 1853
 - b) 1854
 - c) 1813
 - d) 1858
- 8) 'Devalrani' was a scholar woman in the period of _____.
 - a) Sultan
 - b) Mughal
 - c) Maratha
 - d) British
- 9) _____ was participate in Chitgaon Conspiracy.
 - a) Kalpana Dutt
 - b) Usha Mehta
 - c) Sarala Chaudhrani
 - d) Shanti Ghosh
- 10) _____ was the women army officer of Azad Hind Sena.
 - a) Laxmi Sehgal
 - b) Usha Mehta
 - c) Hansa Mehta
 - d) Vina Das

Seat
No.

**M.A. (History) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023**

**The Thoughts of Mahatma Phule and Dr. Babasaheb Ambedkar
(Dr. Babasaheb Ambedkar) (MA01405)**

Day & Date: Wednesday, 20-12-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

सुचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

- 1) महात्मा ज्योतिराव फुले यांनी "महार मांग याना विद्या शिकविनारी मंडळी" या संस्थेची स्थापना ---- साली केली.
अ) 1848 ब) 1850
क) 1853 ड) 1856
- 2) 'भारतीय अस्पृश्यतेचा प्रश्न' हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
अ) विठ्ठल रामजी शिंदे ब) महात्मा फुले
क) राजर्षी शाहू ड) गोपाळ गोखले
- 3) छ. शाहू महाराजांनी अस्पृश्य मुलांसाठी ---- हे वसतिगृह सुरू केले.
अ) संत गाडगेबाबा ब) मिस क्लार्क
क) मातोश्री ड) सुविधा
- 4) 'सोमवंशी मित्र' मासिक खालीलपैकी कोणाचे होते?
अ) गोपाळबाबा वलंगकर ब) कालीचरण नंदागवळी
क) किसन बनसोडे ड) शिवराम जानबा कांबळे
- 5) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा जन्म ठिकाण म्हू हे सध्या ---- राज्यात आहे.
अ) महाराष्ट्र ब) गुजरात
क) मध्य प्रदेश ड) गोवा
- 6) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांना पदवीसाठी कोणत्या राजाने मदत केली?
अ) बडोद्याचे गायकवाड ब) फलटणचे निंबाळकर
क) अक्कलकोटचे भोसले ड) सांगलीचे पटवर्धन
- 7) 'बहिष्कृत हितकारिणी सभा' ची स्थापना ---- यांनी केली.
अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ब) महात्मा फुले
क) राजर्षी शाहू महाराज ड) विठ्ठल रामजी शिंदे
- 8) भारतीय समाजाचा मुख्य आधारस्तंभ ---- आहे.
अ) परंपरा ब) धर्म
क) जात ड) वर्ग
- 9) 1927 मध्ये डॉ. बी. आर. आंबेडकरांनी ---- संघाची स्थापना केली.
अ) भारत सेवक संघ ब) समाज समता संघ
क) हरिजन सेवक ड) तरुण भारत

- 10) 1930 मध्ये डॉ. बी. आर. आंबेडकरांनी नाशिकमध्ये ---- प्रवेश मिळवण्यासाठी सत्याग्रह केला.
 अ) काळाराम मंदिर ब) पार्वती मंदिर
 क) विठ्ठल मंदिर ड) अंबाबाई मंदिर
- 11) 1932 चा ---- करार डॉ. आंबेडकर -एम. गांधी यांच्या मध्ये झाला.
 अ) नागपूर ब) पुणे
 क) मुंबई ड) रायगड
- 12) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी धर्मातराची घोषणा ---- येथे केली.
 अ) मुखेड ब) बेळगाव
 क) दापोली ड) येवला
- 13) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी ---- एज्युकेशन सोसायटीची स्थापना केली.
 अ) डेक्कन ब) जनता
 क) पीपल्स ड) गौतम
- 14) डॉ. बी. आर. आंबेडकरांनी ---- इतिहासलेखनात योगदान दिले.
 अ) अनल्स ब) सबल्टर्न
 क) मार्क्सवादी ड) वसाहतवादी
- 15) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे भारतीय राज्यघटनेच्या ---- चे अध्यक्ष होते.
 अ) समुपदेशन समिती ब) मसुदा समिती
 क) सल्लागार समिती ड) डेटा संकलन समिती
- 16) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी ---- येथे बौद्ध धर्म स्वीकारला.
 अ) नागपूर ब) पूना
 क) मुंबई ड) औरंगाबाद

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर पूर्व अस्पृश्य निवारण चळवळ
 ब) व्ही. आर. शिंदे यांचे अस्पृश्यतेचे कार्य स्पष्ट करा.
 क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे प्रारंभिक जीवन
 ड) हिंदू कोड बिल
 इ) समता सैनिक दल
 ई) बौद्ध धर्माची मूलभूत तत्त्वे

प्र.3 लघुत्तरी लिहा. (कोणत्याही दोन)

16

- अ) माणगाव परिषद
 ब) जातीय निवाडा
 क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे वर्णव्यवस्थेवरील विचार
 ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि त्यांचे राजकीय पक्ष

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे लिहा.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या सामाजिक कार्याचे मूल्यमापन करा.

16

किंवा

भारतीय संविधान निर्मितीत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे योगदान सांगा.

प्र.5 भारतातील अस्पृश्यता निर्मूलनासाठी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या कार्याचे परीक्षण करा.

16

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (History) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023
The Thoughts of Mahatma Phule and Dr. Babasaheb Ambedkar
(Dr. Babasaheb Ambedkar) (MA01405)**

Day & Date: Wednesday, 20-12-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer the following questions by choosing the correct option: 16

- 1) Mahatma Jyotirao Phule established the organization "Mahar Mang yana Vidya shikavanari Mandal" in the year _____.
a) 1848 b) 1850
c) 1853 d) 1856
- 2) 'Bhartiya Asprushyatecha Prashna' a book was written by _____.
a) V, R. Shinde b) Mahatma Phule
c) Rajarshi Shahu d) Gopal Gokhale
- 3) Ch. Shahu Maharaj started _____ hostel for untouchable children.
a) Sant Gadgebaba b) Miss Clarke
c) Matoshree d) Suvidha
- 4) Who was the author the magazine 'Somvanshi Mitra'?
a) Gopal Baba Valangkar b) Kalicharan Nandagavali
c) Kisan Bansode d) Shivaram Janba Ramble
- 5) Dr. Babasaheb Ambedkar was birth Mahow is now _____ State.
a) Maharashtra b) Gujrat
c) Madhya Pradesh d) Goa
- 6) Which king helped Dr. Babasaheb Ambedkar for his graduation?
a) Badodas Gaikwad b) Phaltan's Nimbalkar
c) Akkalkot's Bhosale d) Sangali's Patwardhana
- 7) _____ was established 'Bahishkrut Hitkarini Sabha'.
a) Dr. Babasaheb Ambedkar b) Mahatma Phule
c) Rajarshi Shahu Maharaj d) Vitthal Ramji Shinde
- 8) The main pillar of Indian society is _____.
a) Tradition b) Religion
c) Caste d) Class
- 9) In 1927, _____ association was founded by Dr. B.R. Ambedkar
a) Bharat Sevak Sangh b) Samaj Samata Sangh
c) Harijan Sevak d) Young India
- 10) In the year 1930 Dr. B. R. Ambedkar did Satyagrah in Nashik to get entry in _____.
a) Kalaram Temple b) Parvati Temple
c) Vitthal Temple d) Ambabai Temple

Seat
No.

M.A. (History) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of India (1858 A. D. - 1964 A. D.) (MA01406)

Day & Date: Thursday, 21-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

- 1) ——— भारताच्या स्वातंत्र्यप्राप्तीसाठी रोम आणि पॅरिस येथे फ्री इंडिया सेंटरची स्थापना ——— यांनी केली.
 अ) जवाहरलाल नेहरू
 ब) महात्मा गांधी
 क) श्यामप्रसाद मुखर्जी
 ड) नेताजी सुभाषचंद्र बोस
- 2) 1930 च्या अलहाबाद येथील मुस्लिम लीगच्या अधिवेशनात ——— यांनी पहिल्यांदा मुस्लिमांसाठी वेगळ्या राष्ट्राची मागणी केली.
 अ) मुहमद इकबाल
 ब) सर सय्यद अहमदखान
 क) रशीद अहमद
 ड) अब्दुल अजीज
- 3) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांची मसुदा समितीचे अध्यक्ष म्हणून ——— मध्ये निवड करण्यात आली.
 अ) 1945
 ब) 1946
 क) 1947
 ड) 1948
- 4) 1961 मध्ये ——— येथे अलिप्त राष्ट्रांची परिषद आयोजित करण्यात आली होती.
 अ) दिल्ली
 ब) बेलग्रेड
 क) कैरो
 ड) काबुल
- 5) ——— चळवळीच्या अपयशामुळे चित्तरंजन दास आणि मोतीलाल नेहरुंनी स्वराज्य दलाची स्थापना केली.
 अ) असहकार
 ब) सविनय कायदेभंग
 क) भारत छोडो
 ड) खिलापत
- 6) लॉर्ड माउंटबॅटनने भारताच्या फाळणीच्या योजनेचा प्रस्ताव ——— रोजी मांडला.
 अ) 13 जून 1946
 ब) 13 जानेवारी 1947
 क) 15 ऑगस्ट 1947
 ड) 3 जून 1947
- 7) भारत आणि पाकिस्तान यांच्यातील ——— च्या युद्धानंतर बांग्लादेश हे नवीन राष्ट्र निर्माण झाले.
 अ) 1962
 ब) 1965
 क) 1971
 ड) 1975
- 8) भारताला जेव्हा स्वातंत्र्य मिळाले तेव्हा ——— हे ब्रिटनचे पंतप्रधान होते.
 अ) विन्स्टन चर्चिल
 ब) क्लिमेंट एटली
 क) स्टानली बाल्डविन
 ड) आर्थर चाम्बरलेन

- 9) ——— साली हैद्राबाद आणि जुनागढ संस्थांनाचे भारतात विलीनीकरण झाले.
 अ) 1948 ब) 1949
 क) 1950 ड) 1961
- 10) गांधीजीने 'करो या मरो' हा नारा ——— आंदोलना दरम्यान दिला होता.
 अ) असहकार ब) सविनय कायदेभंग
 क) भारत छोडो ड) खिलापत
- 11) दुसऱ्या पंचवार्षिक योजनेत ——— वर भर देण्यात आले होते.
 अ) शेती ब) रोजगार निर्मिती
 क) गरिबी हटाव ड) औद्योगिकरण
- 12) ——— रोजी भगतसिंग, सुखदेव आणि राजगुरु याना फाशी देण्यात आली.
 अ) 21 मार्च 1930 ब) 23 मार्च 1931
 क) 30 मार्च 1931 ड) 31 मार्च 1931
- 13) महात्मा गांधीजींनी ——— योजनेचा उल्लेख पुढची तारीख टाकलेला चेक असा केला होता.
 अ) क्रिप्स ब) वेव्हेल
 क) माउंटबॅटन ड) कॅबिनेट मिशन
- 14) मुहम्मद कासीम वाणोत्वी आणि रशीद अहमद गंगोही यांनी ——— हे मुस्लिम सुधारणावादी आंदोलन सुरु केले.
 अ) अलिगढ आंदोलन ब) सुफी आंदोलन
 क) देवबंद आंदोलन ड) वहाबी आंदोलन
- 15) टाटा इन्स्टिट्यूट ऑफ फंडामेंटल रिसर्च ही संकल्पना ——— यांची होती.
 अ) होमी जे. भाभा ब) एम.एन.रॉय
 क) जवाहरलाल नेहरु ड) सरदार पटेल
- 16) ——— मध्ये भारत आणि चीन यांच्यात करार होऊन पंचशील तत्वे मान्य करण्यात आली.
 अ) 1950 ब) 1951
 क) 1952 ड) 1954

प्र.2 खालील पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) मिठाचा सत्याग्रह
 ब) अलिगढ चळवळ
 क) राजाजी योजना
 ड) स्वातंत्र्योत्तर शैक्षणिक धोरण
 इ) भारत-चीन संबंध
 ई) पहिली पंचवार्षिक योजना

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन)

16

- अ) भारताच्या फाळणी मागील कारणे स्पष्ट करा.
 ब) असहकार आंदोलनाची सविस्तर चर्चा करा.
 क) भारतीय संस्थानाच्या विलीनीकरणामध्ये सरदार पटेलाने महत्त्व सांगा.
 ड) स्वतंत्र भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची प्रमुख उद्दिष्टे सांगा.

- प्र.4** दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) **16**
- अ) भारतीय संविधान निर्मितीवर प्रकाश टाकून तिची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील महात्मा गांधीजींच्या भूमिकेचे मूल्यामापन करा.
- प्र.5** भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील नेताजी सुभाषचंद्र बोस आणि आझाद हिंद सेनेच्या कामगिरीचे वर्णन करा. **16**

Seat
No.

**M.A. (History) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of India (1858 A. D. - 1964 A. D.) (MA01406)**

Day & Date: Thursday, 21-12-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct Alternative from the options. 16

- 1) Free India Center was established in Rome and Paris by _____ for India's independence.
 - a) Jawaharlal Nehru
 - b) Mahatma Gandhi
 - c) Shyam Prasad Mukherjee
 - d) Netaji Subhash Chandra Bose
- 2) At the 1930 Muslim League conference at Allahabad, _____ was first to demand a separate nation for Muslims.
 - a) Muhammad Iqbal
 - b) Sir Syed Ahmad Khan
 - c) Rasheed Ahmed
 - d) Abdul Aziz
- 3) Dr. Babasaheb Ambedkar was elected as the Chairman of the Drafting Committee in _____.
 - a) 1945
 - b) 1946
 - c) 1947
 - d) 1948
- 4) In 1961, the Conference of Non-Aligned nations was held at _____.
 - a) Delhi
 - b) Belgrade
 - c) Cairo
 - d) Kabul
- 5) Due to the failure of the _____ movement, Chittaranjan Das and Motilal Nehru formed the Swarajya Party.
 - a) Non-cooperation
 - b) Civil Disobedience
 - c) Quit India
 - d) Khilapat
- 6) Lord Mountbatten proposed the plan of partition of India on _____.
 - a) 13 June 1946
 - b) 13 January 1947
 - c) 15 August 1947
 - d) 3 June 1947
- 7) Bangladesh was formed as a new nation after the war of _____ between India and Pakistan.
 - a) 1962
 - b) 1965
 - c) 1971
 - d) 1975
- 8) When India got independence _____ was the prime minister of Britain.
 - a) Winston Churchill
 - b) Clement Attlee
 - c) Stanley Baldwin
 - d) Arthur Chamberlain
- 9) In _____ Hyderabad and Junagadh states merged with India.
 - a) 1948
 - b) 1949
 - c) 1950
 - d) 1961
- 10) Gandhiji gave the slogan 'Do or Die' during the _____ movement.
 - a) Non-cooperation
 - b) Civil Disobedience
 - c) Quit India
 - d) Khilapat

- 11) In the Second Five Year Plan emphasis was laid on _____.
a) Agriculture b) Employment generation
c) Poverty alleviation d) Industrialization
- 12) Bhagat Singh, Sukhdev and Rajguru were hanged in _____.
a) 21 Mar 1930 b) 23 March 1931
c) 30 March 1931 d) 31 March 1931
- 13) Mahatma Gandhi referred to the _____ scheme as a post-dated cheque.
a) Cripps b) Wavell
c) Mountbatten d) Cabinet Mission
- 14) Muhammad Qasim Wanotvi and Rashid Ahmed Gangohi started _____ Muslim reformist movement.
a) Aligarh movement b) Sufi movement
c) Deoband movement d) Wahhabi movement
- 15) Tata Institute of Fundamental Research was the vision of _____.
a) Homi J. Bhabha b) M.N. Roy
c) Jawaharlal Nehru d) Sardar Patel
- 16) In _____ an agreement was reached between India and China and the Panchsheel principles were accepted.
a) 1950 b) 1951
c) 1952 d) 1954

Q.2 Write short answers. (Any Four)**16**

- a) Satyagraha of salt
- b) Aligarh Movement
- c) Rajaji Plan
- d) Post-Independence Education Policy
- e) India-China relations
- f) First Five Year Plan

Q.3 Short questions (Any Two)**16**

- a) Explain the reasons behind the partition of India.
- b) Discuss the non-cooperation movement in detail.
- c) Explain the importance of Sardar Patel in the integration of princely states.
- d) State the major objectives of independent India's foreign policy.

Q.4 Broad answer questions (Any One)**16**

- a) Explain its salient features of Indian Constitution by highlighting its formation.
- b) Evaluate the role of Mahatma Gandhi in the Indian freedom movement.

Q.5 Describe the achievements of Netaji Subhash Chandra Bose and Azad Hind Sena in the Indian freedom movement.**16**

Seat
No.

**M.A. (History) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History OF US.S.R. (1917 A. D.-1977 A. D.) (MA01407)**

Day & Date: Thursday, 21-12-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) तुर्कस्थानामध्ये रशियाची सत्ता मजबूत करण्यास — यांनी मदत केली.
अ) कागानोव्हिच ब) खुश्चेव्ह
क) कोसीजीन ड) ब्रेझनेव्ह
- 2) रशियात — काळात शीतयुद्ध शिगेला पोहचले होते.
अ) कागानोव्हिच ब) खुश्चेव्ह
क) कोसीजीन ड) ब्रेझनेव्ह
- 3) इ.स.1964–1980 या काळात रशियातील मंत्रालयाचे अध्यक्ष — हे होते.
अ) कागानोव्हिच ब) खुश्चेव्ह
क) कोसीजीन ड) ब्रेझनेव्ह
- 4) कम्युनिस्ट पक्षाच्या सचिव (General Secretary) या पदावर — हे 18 वर्षे होते.
अ) कागानोव्हिच ब) खुश्चेव्ह
क) कोसीजीन ड) ब्रेझनेव्ह
- 5) खुश्चेव्ह यांनी — या धोरणाचा अवलंब केला.
अ) शांततामय सह अस्तित्व ब) एकीकरण
क) रुसीकरण ड) यापैकी नाही
- 6) रशिया व अमेरिका यांच्यात — देशातील क्षेपणास्त्रे संघर्षामुळे प्रचंड तणाव वाढलेला होता.
अ) भारत ब) क्युबा
क) व्हिएतनाम ड) अमेरिका
- 7) खुश्चेव्ह यांनी चीनला भेट — साली दिली.
अ) 1962 डिसेंबर ब) 1963 फेब्रुवारी
क) 1964 डिसेंबर ड) 1965 मार्च
- 8) रशिया प्रणित करार — हा होय.
अ) नाटो ब) सिटो
क) सेंटो ड) वार्सा

- 9) इ.स.1966 ला भारत व पाकिस्तान यांच्यातील मध्यस्थाची भूमिका ---- यांनी घेतली.
 अ) कागानोव्हिच ब) खुश्चेव्ह
 क) कोसीजीन ड) ब्रेझनेव्ह
- 10) सप्तवार्षिक योजनेची सुरुवात ---- या वर्षी झाली.
 अ) 1957 ब) 1958
 क) 1959 ड) 1961
- 11) रशियात ---- साली औद्योगिकीकरणासाठी 47 क्षेत्रात विभागणी केली.
 अ) 1961 ब) 1962
 क) 1963 ड) 1964
- 12) इ.स. 1962 ला रशियाने ---- अण्वस्त्र तळ उभारण्यापासून माघार घेतली.
 अ) चीन ब) भारत
 क) व्हिएतनाम ड) क्युबा
- 13) रशियात अंतराळ संशोधनाला महत्व ---- यांनी दिले.
 अ) खुश्चेव्ह ब) कोसीजीन
 क) गोबीचेव्ह ड) यापैकी नाही
- 14) शास्त्र व तंत्रज्ञानाचे संशोधन केंद्र ---- येथे आहे.
 अ) मास्को ब) युक्रेन
 क) कझान ड) पिटर्बर्ग
- 15) रशियातील अंतराळात चालणारा पहिला ---- होय.
 अ) कोरोलेव्ह ब) कोमारोव्ह
 क) लेओनोव्ह ड) मालोतोव्ह
- 16) रशियातील क्षेपणास्त्र अभियंता ---- यांना ओळखतात.
 अ) कोमारोव्ह ब) मालोतोव्ह
 क) मालेन्कोव्ह ड) कोरोलेव्ह

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) सहावी पंचवार्षिक योजना स्पष्ट करा.
 ब) रशियातील शेतकऱ्याची परिस्थितीची चर्चा करा.
 क) कागानोव्हिच यांचे परकीय धोरण लिहा.
 ड) 1953-1964 याकाळातील रशिया-चीन संबंधाचा आढावा घ्या.
 इ) ब्रेझनेव्ह काळातील शेती प्रगतीचा आढावा घ्या.
 ई) रशियातील शिक्षण पध्दती स्पष्ट करा.

प्र.3 टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

16

- अ) कोसीजीन
 ब) रशिया-अमेरिका संबंध
 क) आर्थिक नियोजनाचे उद्देश
 ड) वार्सा करार

प्र.4 ब्रेझनेव्ह काळातील अंतर्गत व परराष्ट्रीय धोरणाची चर्चा करा.
किंवा
रशिया-भारत संबंधाचा आढावा घ्या.

16

प्र.5 रशियातील शास्त्र आणि अवकाश संशोधन स्पष्ट करा.

16

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (History) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History OF US.S.R. (1917 A. D.-1977 A. D.) (MA01407)**

Day & Date: Thursday, 21-12-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct options.

16

- 1) _____ was helped consolidate Russia rules in Turkestan.
a) Kaganovich b) Khrushchev
c) Kosygin d) Brezhnev
- 2) In Russia _____ period cold war was reach very highly position.
a) Kaganovich b) Khrushchev
c) Kosygin d) Brezhnev
- 3) In 1964-1980 A.D. _____ was chairman of the Ministers of the Russia.
a) Kaganovich b) Khrushchev
c) Kosygin d) Brezhnev
- 4) _____ was 18 years term as a General Secretary of communist party.
a) Kaganovich b) Khrushchev
c) Kosygin d) Brezhnev
- 5) Khrushchev adopted the policy of _____.
a) Peaceful Co-existence b) Unification
c) Russification d) None of these
- 6) _____ missile crises hungry tension to grow Russia and America.
a) India b) Cuba
c) Vietnam d) America
- 7) Khrushchev visited China in _____.
a) 1962 Dec b) 1963 Feb
c) 1964 Dec d) 1965 March
- 8) _____ was Pro Russian pact.
a) NATO b) SEATO
c) CENTO d) Warsaw
- 9) In 1966 _____ was acted as a mediator between India and Pakistan
a) Kaganovich b) Khrushchev
c) Kosygin d) Brezhnev
- 10) The seven year plan old was inaugurated in the year of _____.
a) 1957 b) 1958
c) 1959 d) 1961
- 11) In Russia _____ A.D. to industrialize was divide a 47 zone.
a) 1961 b) 1962
c) 1963 d) 1964

- 12) In 1962 A.D. Russia was agreed for a withdraw of _____ nuclear place construction.
 a) China
 b) India
 c) Vietnam
 d) Cuba
- 13) _____ was given the importance space research in Russia.
 a) Khushchev
 b) Kosygin
 c) Gorbachev
 d) None of these
- 14) _____ was main research centre of science and technology.
 a) Moscow
 b) Ukraine
 c) Kazan
 d) Peterberg
- 15) _____ was first space walker in Russia.
 a) Korolev
 b) Komarov
 c) Leonov
 d) Malotov
- 16) _____ was known of rocket engineer of Russia.
 a) Komarov
 b) Molotov
 c) Malenkov
 d) Korolev

Q.2 Write a short answer (Any Four)**16**

- a) Explain the sixth five year plan.
 b) Discuss the condition of farmer in Russia.
 c) Write a foreign policy of Kaganovich.
 d) Trace the Russia - China relations during the 1953 to 1964.
 e) Give an account of Agricultural development under Brezhnev.
 f) Explain the education system of Russia.

Q.3 Write Notes (Any Two)**16**

- a) Kosygin
 b) Russia - America relations
 c) Aims of economical planning
 d) Warsaw pact

Q.4 Discuss the internal and external policy of Brezhnev**16****OR**

Give an account of Russia-India relations.

Q.5 Explain the progress in science and space research of Russia.**16**